

REVISTA PRESEI

BULETIN SĂPTĂMÂNAL AL DIRECȚIUNII PRESEI ȘI INFORMAȚIILOR
DIN MINISTERUL AFACERILOR STRĂINE

Nr. 10.

Joi, 12 Martie 1936

S U M A R :

I. PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

	Pag.		Pag.
a) DINASTIA :		d) ECONOMIE ȘI FINANȚE :	
Presa germană	198	Presa polonă	199
b) POLITICA EXTERNĂ :		„ engleză	199
Presa franceză	198	„ bulgară	199
c) POLITICA INTERNĂ :		e) DIVERSE :	
Presa maghiară	198	Presa franceză	199

BCU Cluj / Central University Library Cluj

II. CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN ȘI SANȚIUNILE

	Pag.
Presa italiană	200
„ engleză	200
„ Vaticanului	201
„ sovietică	201
„ austriacă	201
„ maghiară	201

III. DENUNȚAREA TRATATULUI DELA LOCARNO

Presa germană	201
„ franceză	202
„ belgiană	205
„ engleză	205
„ spaniolă	206
„ daneză	207
„ sovietică	207
„ Statelor-Unite	207
„ italiană	207
„ elvețiană	207
„ austriacă	208
„ iugoslavă	208
„ cehoslovacă	208
„ polonă	209
„ maghiară	210
„ bulgară	210
„ evreiască din străinătate	211

IV. DECLARAȚIILE D-LUI STALIN

Presa sovietică	211
„ engleză	212

V. ATENTATUL DIN CAMERA IUGOSLAVĂ

Presa iugoslavă	212
„ bulgară	213
„ cehoslovacă	213
„ austriacă	213

VI. PROBLEME EUROPENE

Pactul franco-sovietic	213
Vizita d-lui Hodza la Viena	213
Chestiunea bazinului dunărean	214
Independența Austriei	214
Reuniunea Consiliului economic al Micii Înțelegeri	215
Bulgaria și Pactul Balcanic	215
Raporturile dintre Iugoslavia și Ungaria	215
Convorbirile italo-austro-ungare	216
Politica externă a Ungariei	216

PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

DINASTIA

Presa germană.

Revista literară BERLINER MONATSCHEFTE, pe luna Februarie, publică o lungă recenzie asupra cărții M. S. Regina Maria. Recenzia cuprinde la început câteva aprecieri personale ale autorului Friedrich Luckwaldt, după care urmează înșirarea părților mai frumoase și mai importante din lucrare.

Din partea întâia redăm între altele:

„Regina Maria a României ocupă în istoria războiului mondial un loc în primele rânduri. Pe lângă aceasta, Ea a fost cunoscută întotdeauna ca o ființă euceritoare. Așa că nerăbdarea cu care i-au fost așteptate memoriile, la care lucrează din 1927, anul morții soțului Său, e pe deplin justificată. Cartea a apărut în trei volume, iar expunerea se încheie cu revenirea familiei Regale, dela Iași la București, pe data de 1 Decembrie 1918“

„Pentru cei care au cunoscut-o pe Regina Maria, doar din multiplele ei fotografii, în atitudine și îmbrăcăminte solemnă, noul ei fel de prezentare va însemna o desiluzie plăcută. Cu toate că și în carte e vorba și se accentuează mult asupra propriei Sale persoane, totuși, în general, ea lasă o impresie plină de tinerețe și naturalitate. Se găsește în aceste pagini câteva schițe despre farmecul pe care l-a exercitat în anii Ei de tinerețe asupra persoanelor cu care a venit în contact. În mare măsură scrisul îi este lipsit de artificii; nu cunoaște — după cum spune singură — legile jocului. Face digresivități, se repetă și se îmbată repede de mulțimea surprinzătoare a cuvintelor ce-l stau la îndemână“

„Pe de altă parte găsește expresii frumoase pentru a caracteriza zâmbetul împărătesei Friderica, pe care-l socoate mai mult luminos decât cald, sau acela al Impărătesei Augusta Victoria, îndrăzneț și impersonal, ieoane cu care cu drept cuvânt se poate mândri că a putut să le vadă. Regina Maria caracterizează oameni și situații cu o ușurință și cu o pricepere pe care l-ar putea-o invidia mulți istorici. Cadrele în care au fost prinse prin cuvintele Ei, Regina Victoria, Principele Emeric, Perechea Regală a României și o mulțime de figuri de mâna a doua, sunt atât de expresive, încât nu se vor putea uita ușor...“

„E de relevant că în expunere se ferește de date și poate insistă mai mult asupra culorii decât asupra liniilor, iar faptele și datele, mersul evenimentelor nu este relatat, — de cele mai multe ori — decât în măsura în care ele ar conține și un moment sufletesc“

„Tonul fundamental al întregii lucrări îl dă un extraordinar de puternic simț al realităților și o dragoste de viață, însușiri care nu o părăsesc nici chiar atunci când se găsește „la marginea prăpastiei“, când pretutindeni stăpâna o atmosferă de criză și pesimism general“

„Ea trăește evenimentele cu toate fibrele Sale, Ea gustă lucrurile până în adâncurile lor. La acestea se mai adaugă și o însușire artistică, romantică. Cariera Ei de scriitoare începe cu basme din lumea zânelor; Regina pictează cu mult talent flori și se înconjoară de flori pretutindeni“

„Ediția germană a cărții Sale poartă titlul „Visul și viața unei Regine“. Dar la Dânsa visul și viața merg mai mult paralel, fără a se confunda. Ea nu pierde, ca Regina Carmen Sylvia, sentimentul și măsura realităților. Îi place să se socotească — și pe drept cuvânt — bună

cunoștoare a oamenilor, având o însușire instinctivă de a pătrunde și de a afla secretele de gândire ale celor cu care stă de vorbă; și e de notat că, dacă se întâmplă să spună cuiva vreo vorbă neplăcută, — fapt pe care nu-l săvârșește ușor — aceasta nu este luat în nume de rău, fiindcă se bucură, după cum spune cu un cuvânt așa de frumos, de ceea ce se numește „curajul încrederei...“

POLITICA EXTERNĂ

Presa franceză.

În numărul din 8 Martie, LE TEMPS, se ocupă de debateră din Camera noastră în jurul alegerilor parțiale dela Mehedinți, scriind între altele:

„Diseuțiile care au avut loc în Camera română cu privire la rezultatele alegerilor parțiale dela Mehedinți, favorabil Partidului Național-Tărănesc, au confirmat că politica externă a României, astfel cum a fost definită de curând de Regele Carol în interviurile Sale și cum o conduce d. Titulescu, este conformă sentimentelor marelui majorității a poporului român“

Ziarul subliniază momentul, salutat de ovațiile aproape unanime ale Camerei, în care d. Inculeț, ministrul de interne, a declarat ca răspuns la o acuzație a d-lui dr. Lupu, că, „Guvernul Liberal nu cunoaște decât o singură politică externă: aceea care a fost expusă de Suveranul în cuvintele hotărâtoare și pe care o reprezintă d. Titulescu“

POLITICA INTERNĂ

Presa maghiară.

Revista LA NOUVELLE REVUE DE HONGRIE, în numărul său din Martie, publică sub semnătura I. F. Kovér, un studiu documentat asupra „progresului partidelor de dreapta în România“. Din această relație care se întemeiază pe numărul voturilor obținute de diversele partide și procentul total al sufragiilor, în decursul anilor 1926—1934, extragem următoarele:

„Ritmul după care ideile propagate de extrema dreaptă și avut ca efect o sporire a numărului adeptilor lor, s'a accelerat în mod sensibil.

„Pentru a putea formula prevederi despre viitoarea repartitie a forțelor în corpul electoral, ar trebui să cunoaștem clasele sociale care procură noi contingente trupelor de extrema dreaptă sau să știm mai ales în ce constă puterea de atracție a propagandei extremei drepte asupra maselor.

„Configurația electorală a României se deosebește mult de aceea a Statelor din Europa Centrală și occidentală.

„Există pretutindeni fiefuri electorale care rămân credincioase unui partid în cursul unui lung șir de alegeri. În genere însă principalele partide politice din Franța, din Anglia, din Elveția, din Ungaria, au grijă de ași pune candidatura în fiecare circumscripție. În România partidele au conservat până în prezent domeniile lor istorice, liberalii nu sunt tari decât în vechiul regat, Transilvania, în măsura în care nu este minoritară, votează pentru naționaliști țărâniști; pe de altă parte naționaliști puri, aproape că nu posedă legături în Vechiul Regat și

în Basarabia, unde nu au pătruns decât după fuziunea lor cu Partidul Țărănist al d-lui Mihalache, care la rândul său cuprinde Partidul Țărănist din Basarabia, creat de profesorul Stere.

„Partidele de extrema dreaptă nu au înțeles încă cât este de greu unui nou venit de a alunga adversarul pe un teren, pe care îl cunoaște mai bine decât concurentul său. Le este de altfel foarte anevoios de a încheia alianțe electorale din cauza abisului care le desparte de partidele mai mult sau mai puțin democratice.

Această izolare ideologică a avut ca rezultat izolarea lor în configurația electorală a țării.

„Partidul Goga-Cuza nu este tare decât în nordul Moldovei, în Bucovina și în Basarabia. În vechea Muntenie adepții săi sunt inexistenți. Tot astfel se petrec lucrurile și cu partidul fundat recent de d. Vaida-Voevod. Acest om politic este stimat, dar ascendentul său politic și numărul alegătorilor săi n'au însemnătate.

„Mișcarea de extremă dreaptă, localizată până astăzi, în unele regiuni tinde să se infiltreze treptat în restul țării și este probabil că în câțiva ani se va desbăra de caracterul ei regional.

Este greu totuși de a preciza limitele câmpului de propagare ale extremei drepte pe harta socială a României. Marile mase țărănești sunt în această țară mai mult sau mai puțin nepăsătoare față de luptele politice.

„Marile lupte ideologice, dictatură sau democrație, alianță cu Franța sau sprijin al Germaniei, nu pătrund până la ele. Contactul cu țaranul nu poate fi stabilit decât făcând să vibreze cele două coarde ale propagandei politice, care corespund stării sale sufletești: antisemitismul și lupta contra corupției politice. Extrema dreaptă a întrebunțat cu belșug aceste două mijloace de propagandă. Astfel cuvintele de ordine populare ale extremei drepte au putut spori considerabil numărul adepților ei, dar nici gruparea tactică a reprezentanților ei parlamentari, nici strategia lor ideologică nu sunt de natură a-i deschide porțile puterii.

Ea a cunoscut în ultimii ani o dezvoltare neașteptată și ar putea chiar merge înainte pe calea ascensiunii, dar cât timp nu se va putea întemeia decât pe sprijinul pe care-l găsește în corpul electoral, va fi condamnată să rămână în partid de opoziție“.

ECONOMIE ȘI FINANȚE

Presa polonă.

In numărul din 6 Martie KURJER POLSKI publică următoarele:

„In ziua de 10 crt. vor începe la București, tratative polono-române, în scopul clarificării problemei compensațiilor și de clearing dintre România și Polonia. După introducerea în România a noilor decrete și dispozițiuni valutare, convenția de compensații polono-române încheiată în 1934 și bazată pe dispozițiunile valutare atunci în vigoare, nu mai este actuală.

„In aceste tratative se va căuta nu numai găsirea mijloacelor pentru regularea sumelor blocate convenite exportatorilor poloni, dar mai presus de toate pentru sta-

bilirea noilor principii de compensații care ar da posibilitatea plăților exporturilor făcute atât în limita contingentelor de import cât și pentru cel făcut în afară de contingente.

„Chestiunea fixării noilor principii pentru compensații în aceste tratative se impune și din cauză că sumele blocate în România sunt de circa 10 milioane zloți.

„Alături de această chestiune a fixării noilor metode de compensații va fi și cea a contingentelor de import pentru 1936.

Acordul contingentar și de compensații dintre Polonia și România, încheiat în 1934, a fost denunțat de România la sfârșitul anului trecut din cauza regimului valutar.

Presa engleză.

FINANCIAL TIMES din 3 Martie, și alte ziare anterioare ca DAILY HERALD, MANCHESTER EVENING NEWS, ș. a., sunt informate din București că exportul de petrol din România în Italia a scăzut în cursul lui Februarie cu 80 la sută. Cauza este că România, furnisorul principal al Italiei, a pretins ca toate cantitățile de petrol cu destinația Italia să fie plătite în aur și probabil că această țară nu poate sau nu vrea să se mai conformeze acestui aranjament.

FINANCIAL TIMES din 7 Februarie scrie că secretarul departamentului comerțului exterior a primit o delegație a asociației Camerelor de comerț engleze pentru a se sfătui în privința tratativelor în curs pentru soluționarea datoriilor ce au de primit din România.

Presa bulgară.

MIR din 4 Martie publică, sub titlul „Banca Națională din România“, o corespondență din București, în care relevă „că despre bilanțul Băncii Naționale pe anul 1935, se vorbește cu un optimism moderat“. Adaugă apoi că adunarea generală a acționarilor care trebuia să aibă loc în ziua de 18 Februarie crt., a fost amânată pe un timp nelimitat, „până la rezolvarea discordiei interne“.

DIVERSE

Presa franceză.

In numărul din 3 Martie, LA LIBERTÉ publică un articol în care se ocupă de reforma codului civil și penal, actualmente în curs de realizare în România. Ziarul subliniază influența deosebit de puternică pe care știința juridică franceză a avut-o și o are încă asupra juriștilor români, și redă o convorbire cu d. Victor Cădere, fost ministru al României la Varșovia și profesor universitar din București, referitoare la modificările ce se vor aduce în România codului civil.

CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN ȘI SANCTIUNILE

Presa italiană.

Toate ziarele italiene din 8 Martie, subliniază importanța răspunsului dat de guvernul italian, la apelul Comitetului de 13, pentru începerea unor negocieri care să pună capăt conflictului din Abisinia.

GIORNALE d'ITALIA scrie că acceptând în principiu apelul generos al guvernului italian și-a dovedit marea sa bunăvoință și spiritul său clar. Ziarul adaugă:

„Italia nu a căutat războiul pentru a face războiu; ea nu va prelungi ostilitățile nici cu o zi, atunci când vor fi definite problemele ei vitale. Acțiunea italiană este determinată de legitimă apărare: provocarea continuă din partea Abisiniei; nevoile de expansiune; o justă repartizare a bogățiilor lumii“.

STAMPA scrie între altele:

„Italia a respins altădată propunerile celor cincii care se opunea drepturilor sfinte ale Italiei. Astăzi Italia primește apelul celor 13 fiind în vederile politicii italiene.

„Acest apel nu conține nici limitări și nici condițiuni; are o valoare de principiu, adeziunea Italiei are aceeași valoare principială“.

POPOLO d'ITALIA, după ce subliniază însemnătatea acceptării apelului făcut de comitetul de 13, crâmpește chestiunea sancțiunilor, scriind între altele:

„Italia a opus celui mai teribil asediu al Istoriei o rezistență care a uimit lumea.

„Virtuțile atavice de sobrietate, simplitatea vieții, unitatea spirituală, viziunea clară a nedreptăților, conștiința de a reprezenta o forță de echilibru în Europa au dat Italiei o voință implacabilă.

„In acest timp Europa s'a săturat de sancțiuni“.

Ziarele din 7 Februarie semnalează nemulțumirea creată la Roma de faptul că propunerile dela Geneva nu ar lăsa Italiei mână liberă pentru a trata direct cu Abisinia condițiile de pace. Părerea care predomină în presa engleză este însă că d. Mussolini nu va respinge brusc propunerile, ci va formula anumite condițiuni care prin natura lor să fie aproape incompatibile cu principiile Ligii Națiunilor.

Presa engleză

TIMES, pentru a împrăști eventuale nemulțumiri și bănuieli în opinia publică din Marea Britanie, scrie că la Geneva s'a urmărit un scop dublu: pe deoparte concilierea, iar pe de altă sancțiunile. Arată că nu este nicio schimbare de atitudine din partea Angliei și că de nu se va ajunge la niciun rezultat practic prin propunerile formulate la Geneva, atunci guvernul britanic, împreună cu restul Statelor din Ligă, va continua cu aplicarea sancțiunilor.

NEWS CHRONICLE publică următoarele din Roma:

„Din sursă autorizată suntem informați că a avut loc un interview secret de cea mai mare importanță între d. Flandin și ambasadorul Italiei la Paris, d. Cerruti. Aceasta s'a petrecut Vineri dimineața, înainte de ședința Con-

siliului de Miniștri și pentru motive necunoscute s'au dat instrucții presei franceze a nu menționa interviewul“.

Ziarul crede că d. Flandin a profitat de ocazie pentru a trimite un avertisment Italiei în sensul că în propunerile comitetului de 13 nu s'a specificat nicio condiție și că la rândul ei Italia trebuie să dea un răspuns la fel, fără a stipula condițiuni.

OBSERVER din 8 Martie publică informația oficială primită din Roma că după ședința Consiliului de Miniștri italian s'a anunțat că guvernul ar primi „în principiu“ sugerările comitetului de 13 ca să se înceapă tratative în vederea încetării ostilităților dintre Abisinia și Italia și încheierea unui tratat de pace în cuprinsul convențului Ligii.

Ziarul declară că nu vede lămurit ce anume implică această acceptare din partea d-lui Mussolini, așa că așteaptă răspunsul amănunțit, care s'a anunțat că va fi trimis imediat la Geneva. Totuși constată că în cercurile politice italiene se crede că răspunderea a fost aruncată din nou în spinarea Ligii, în vederea faptului că atât Italia, cât și Abisinia au acceptat propunerile comitetului numai în principiu.

TIMES din 9 Martie publică o corespondență din Roma din care reiese că d. Mussolini a acceptat apelul adresat Italiei de comitetul celor treisprezece dela Geneva.

Răspunsul d-lui Mussolini, constată ziarul, ca și apelul adresat de Geneva, conține în principiu voința evidentă de a negocia asupra păcii, totuși el nu prejudiciază câtuși de puțin asupra condițiilor concrete de pace.

„In unele cercuri se spune chiar că răspunsul Italiei trebuie considerat cu toată rezerva, el neimplicând nicio obligație definită.

„Se sugerează că Geneva ar trebui să interpreteze răspunsul Italiei, având continuu în vedere că: 1. Italia nu este țara agresoare în Abisinia; 2. Italia a intrat în război pentru a apăra prestigiul drapelului ei, siguranța coloniilor ei și acele drepturi care i-au fost recunoscute de Marea Britanie, Franța și Abisinia, și 3. Negocierile trebuie să fie bazate pe situația militară existentă, cât și pe cea posibilă în viitor.

„Opiniile sunt divergente asupra faptului dacă răspunsul Italiei a fost sau nu influențat de d. Hitler. In general nu se crede că Berlinul și Roma au rămas într'oașa de completă ignoranță asupra intențiilor lor reciproce.

„In ce privește pasul Germaniei, opinia populară în Italia susține că acțiunea germană este foarte favorabilă intereselor imediate ale Italiei.

„Acuma când Franța a apelat la Ligă, Italienii așteaptă să vadă ce atitudine va adopta Marea Britanie. Dacă ea este sinceră, în ce privește angajamentele, în cazul acesta, se spune, ea nu poate decât să condamne atitudinea Germaniei.

„Italienii însă, care văd lucrurile mai departe, se gândesc la reperensiunea pe care o va avea-o asupra Austriei și altor State din centrul Europei faptul că Germania își poate împlănta politica fără a fi pedepsită. Se crede că această eventualitate, care fără îndoială se va repercuta și asupra intereselor Italiei, va fi fost mai bine cântărită de d. Mussolini când și-a formulat răspunsul la apelul făcut de Geneva“.

Presa Vaticanului.

OSSERVATORE ROMANO din 5 Martie publică o notă semnată de directorul său, contele Dalla Torre, exprimând dorințele Sfântului Scaun de a se ajunge la o soluție pacifică și apropiată în conflictul italo-abisinian.

„Pacea cea mai rodnică și mai durabilă, spune ziarul, nu este totdeauna aceea impusă pe câmpurile de luptă. Marele războiu să ne servească de învățătură. Pacea durabilă este aceea care găsește în înțelegerea dreaptă, garanția cordialității și sinceritatea intențiilor.

„Necesitatea de pace este urgentă pentru toți, este covârșitoare nu numai pentru cei care luptă, ci pentru întreaga lume. Papa Benedict XV, aflându-se în fața situațieiperate similare, a vorbit de justiție și de posibilități, pentru că justiția luată în afară de realitate este un principiu vag. Papa Pius XI, încă dela început, nu s'a exprimat altfel nici într'un spirit mai puțin practic, pronunțându-se pentru justiție, în adevăr și în caritate, adică nu numai în principii, ci și în fapte“.

Presa sovietică.

Intr'un articol de fond IZVESTIA din 3 Martie 1936 se ocupă de stadiul în care se află operațiunile militare din Abisinia și, afirmând că aceste operațiuni se desfășoară, contrar planurilor făurite de comandamentul italian, prea încet și nu exclusiv în favoarea italienilor, exprimă părerea că bucuria arătată de presa italiană cu ocazia ultimelor succese obținute de armatele italiene nu este suficient de întemeiată, pentru că italienii înaintând își expun din ce în ce mai mult atacurile din partea grupurilor de partizani abisinieni, atât armatele lor active, cât și rezervele rămase în spatele armatei, ziarul adaugă:

„La sfârșitul celei de a cincea lună de războiu, italienii pot să înregistreze de sigur un succes în regiunea dinspre sudul provinciilor Makalle și Tembien. Prin a-

ceasta ei n'au rezolvat însă nici a suta parte din problema care trebuie rezolvată de ei, pentru a putea învinge“.

Presa austriacă.

In ziarul din 10 Martie NEUE FREIE PRESSE, în cadrul unui articol despre situația creată prin gestul Germaniei de a denunța tratatul dela Locarno, se ocupă și de răspunsul afirmativ dat de guvernul italian la apelul de conciliere al comitetului de 13 din Geneva. Ziarul austriac scrie între altele:

„Tensiunea este încă mare. În schimb atitudinea Italiei față de apelul comitetului de 13 constituie un punct luminos.

„Luerul acesta înseamnă numai un început, ținta finală, terminarea războiului în Abisinia, fiind încă foarte îndepărtată. Totuși hotărârea Ducelui constituie un progres care înlesnește destinderea cel puțin la Sud“.

Presa maghiară.

MAGYARSZAG din 8 Martie scrie:

„Hotărârea guvernului italian de a accepta invitația comisiei de treisprezece, de a începe tratative de pace în cadrul Ligii Națiunilor, este de o importanță hotărâtoare nu numai în ce privește operațiunile militare în Abisinia, ci și din punct de vedere al crizei europene.

„Tratativele de pace vor duce la satisfacerea în mare măsură a aspirațiilor Italiei, Negusul va fi nevoit să accepte condițiile de pace ce i se vor transmite prin intermediul Ligii Națiunilor, din două motive: întâiu din cauză că forțele sale armate sunt ca și distruse. A doua cauză este în legătură strânsă cu politica mondială, întrucât astăzi, când Italia este dispusă să trateze în cadrul și în conformitate cu principiile Societății Națiunilor, este de necrezut să se mai găsească vreo putere care să îndemne Abisinia la rezistență“.

DENUNȚAREA TRATATULUI DELA LOCARNO

Presa germană.

Denunțarea tratatului dela Locarno și reocuparea militară a zonei demilitarizate din Rhenania de către Germania au stârnit în presa germană un mare entuziasm.

Toate ziarele au reprodus în întregime discursul cancelarului Hitler, rostit în fața Reichstagului și apoi au umplut toate coloanele cu articole de slavă la adresa Führerului și a poporului german, care „s'a descătușat, prin gestul simbolic din Rhenania, de lanțurile sugrumătoare ale tratatului dela Versailles“.

Ziarele publică apoi descrierile amănunțite ale trimișilor lor speciali în orașele rhenane, în care s'a efectuat intrarea trupelor germane, subliniind entuziasmul trupelor și populației.

În articolele de comentariu toate ziarele germane atacă violent tratatul dela Versailles, pe care îl numesc „dictat sugrumător“ și exprimă admirație pentru unanimă însoțire a națiunii germane dovedită față de d. Hitler și de politica pe care o practică. Ziarele publică ample argumentări, care susțin justificarea actului de violență militară și politică, săvârșit la 7 Martie în Rhenania.

Astfel BERLINER BOERSEN ZEITUNG din 8 Martie publică un articol intitulat „Un tratat perimat“. Zia-

rul se silește să demonstreze că „tratatul perimat“, —pactul dela Locarno,—a fost distrus din pricina Franței, cu toate avertismentele și stăruințele Germaniei. „De aceea, scrie ziarul, cuvântul de ordine răspândit în străinătate că Reichul ar fi violat și denunțat unilateral un tratat liber consimțit, nu corespunde realității, căci nu poate fi violat un tratat care nu mai există“.

In concluzie, ziarul pretinde că acuzația ce se aduce Germaniei, de a fi violat și denunțat unilateral pactul dela Locarno, constituie „un fals istoric“ și că răspunderea pentru distrugerea pactului dela Locarno incumbă Franței, care a încheiat pactul cu Sovietele.

In VOELKISCHER BEOBACHTER din 3 Martie d. Alfred Rosenberg scrie:

„Lupta pentru recucerirea suveranității germane și a egalității sale de drepturi a fost încheiată prin acea energie de fier, care caracterizează felul cum d. Adolf Hitler conduce Statul. D-sa arată că din memorandumul german rezultă că acordul din Locarno a fost violat de către celelalte părți. Pasul făcut de Fuehrer nu constituie o amenințare, ci, după asigurări împotriva pactului franco-sovietic, vor urma imediat noi negocieri pașnice“.

DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG scrie:

„Nu noi am primejdruit pacea, ci acei care în 1919 au impus un tratat bazat pe violență și care apoi nu au vrut să dezarmeze“.

BERLINER TAGEBLATT scrie că toate propunerile germane constituie un întreg în care fiecare propunere se îmbină cu toate celelalte.

KREUZZEITUNG scrie că toate măsurile luate de Germania au un caracter preventiv.

DEUTSCHE DIPLOMATISCH-POLITISCHE KORRESPONDENZ scrie:

„În Mai 1935 cancelarul Reichului a declarat că guvernul german va respecta toate obligațiile care decurg din acordurile dela Locarno, atâta vreme cât ele vor fi respectate și de ceilalți semnatari. Declarația aceasta nu a fost înțeleasă suficient de opinia publică mondială. În repetate rânduri s'a arătat din partea Germaniei că pactul franco-sovietic distruge temelia acordurilor din Locarno.

„În afară de Rusia sovietică, Franța a încercat să câștige și Anglia, fără a ține seamă că, în cazul când Anglia ar fi răspuns dorințelor Franței, ea nu ar mai fi putut fi considerată ca o putere garantă obiectivă. Toate acestea demonstrează tendința Franței de a transforma pactul rhenan într'un instrument unilateral.

„Franța a trecut peste limita, pe care i-o impunea pactul din Locarno, și anume renunțarea la libertatea de acțiune la granița ei de răsărit.

„Riscul pentru Germania a crescut nemăsurat prin acordul dintre Franța și Rusia și acela dintre Cehoslovacia și Rusia. Aceste acorduri au distrus chiar bazele pactului din Locarno, și nu se poate spune că Germania ar fi denunțat sau ar fi violat acest pact“.

BERLINER BÖRSEN ZEITUNG din 8 Martie, comentând actul dela 7 Martie săvârșit de cancelarul Hitler prin ocuparea zonei demilitarizate din Rhenania, ajunge la următoarele aprecieri în articolul intitulat: „Apelul la conștiință“:

„Întregul popor german a împărtășit în ziua de 7 Martie actul istoric săvârșit de Führer, prin care s'a încheiat capitolul de umilință al tratatului dela Versailles stins prin afirmarea independenței, libertății depline și a egalei îndreptățiri a Germaniei reînviată.

„Cuvintele cancelarului nostru au mers la inima națiunii germane întregi, care a cunoscut astfel iar gloria străbună a unei mari națiuni europene de cultură și civilizație.

„Politica constructivă, inaugurată de cel de al treilea Reich și-a dat roadele așteptate de o națiune întreagă, ținută două decenii în încătușarea și opresiunea politică și economică.

„Apelul la conștiință, făcut de d. Hitler, a străbătut și emoționat lumea întreagă, afirmându-se odată mai mult că politica de sinceritate și de realități, pe care se bazează Germania nouă, își face drum în toate conștiințele cu simțul răspunderii.

„Se înșeală, însă, adversarii noștri, când ne atribue intenții de agresiune și de războiu. Actul dela 7 Martie este numai o afirmare a dorinței de libertate și de pace a poporului german, care vrea și vrea hotărât să se bucure deopotrivă cu celelalte națiuni de locul meritat sub soare.

„Târguelile și cuvintele meșteșugite ale diplomației de negocieri interminabile au dat fiasco și conștiința germană, reprezentată așa de strălucit prin Hitler, a trezit

la realitate toată omenirea, spre cinstea și asigurarea libertății poporului german, care voiește să-și afirme dreptul său la viață“.

Comentând desbaterea de ieri din Camera Comunelor, oficiosul VOELKISCHER BEOBACHTER, din 9 Martie, scrie între altele:

„Declarația d-lui Eden pune accentul pe valoarea etică a fidelității față de tratate, punct la care și Germania este cel puțin tot atât de sensibilă cât și Marea Britanie. Dar, dela punerea în aplicare a dictatului dela Versailles, politica europeană, în acest domeniu, cunoaște pe deoparte cererea unui mare popor, într'o luptă necurmată, pentru ca în interesul propriei existențe să ajungă la revizuirea acestui „neomenos dictat“, iar pe de altă parte politica vecinilor Germaniei nu cunoaște alt scop, decât să facă imposibilă această revizuire. Acest tratat cuprinde pe deoparte nedreptăți și imposibilități politice și economice, asigură unora numai avantaje, iar altora numai ponoase.

„Argumentarea germană a arătat că tratatul dela Locarno a fost sfărâmat prin politica Franței, și anume prin pactul franco-sovietic. Nu poate fi vorba de violarea unui tratat care a și fost sfărâmat“.

Ziarul se arată, însă, mulțumit de declarația d-lui Eden și de lămurirea dată de d. Baldwin, că situația cere tratative noi și constată că Anglia ține seama de realitățile politice, și că astfel se poate spera într'o destindere a situației europene.

Oficiosul VÖLKISCHER BEOBACHTER din 10 Martie, ca și celelalte ziare germane importante: BERLINER TAGEBLATT, BÖRSEN ZEITUNG, FRANKFURTER ZEITUNG, KÖLNISCHE ZEITUNG, MÜNCHENER NEUESTE NACHRICHTEN, DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG, conțin, pe lângă articole de reportaj asupra desfășurării entuziasmului populației germane din Rhenania, și articole de comentarii, în care se subliniază unanim că actul dela 7 Martie corespunde „conștiinței germane însetată de libertate și de pace în demnitate“.

În alte articole, toate ziarele germane mui sus amintite, din 10 și 11 Martie, critică guvernul francez, declarațiile d-lor Sarraut și Flandin și comentariile presei franceze care „n'au înțeles și n'au știut să aprecieze în justa sa valoare gestul demonstrativ de libertate și de pace făcut de Germania la 7 Martie în Rhenania“.

Presa franceză.

Presa franceză, cu data de 8 Martie, primește cu o adâncă și unanimă indignare denunțarea unilaterală a tratatului din Locarno și noua violare a tratatului dela Versailles, săvârșite de Germania.

Ziarele resping categoric argumentarea germană care încearcă să arunce răspunderea gestului Reichului asupra pactului franco-sovietic.

Subliniind că procedeele Germaniei sunt inacceptabile, ziarele examinează temerile lor cu privire la consecințele posibile ale atitudinii Reichului și fac apel la sângele rece al opiniei publice.

Atitudinea guvernului francez care s'a adresat Statelor garantate ale tratatului dela Locarno și consiliului Societății Națiunilor, este aprobată fără rezerve de presă.

„Evenimentul depășește raporturile franco-germane, scrie d. d'Ormesson în LE FIGARO. El constituie un atentat internațional și trebuie să fie tratat în consecință. Revine Statelor care a doua zi după conferința dela

Stresa au examinat la Geneva principiile constrângerii care urmează să se aplice țărilor vinovate de denunțare unilaterală a tratatelor, sarcina de a cerceta urmările pe care le comportă gestul din 7 Martie al Germaniei, care din nou a procedat, potrivit teoriei „petecului“ de hârtie.

„Actualmente, scrie în concluzie ziarul, nu mai poate fi vorba de nicio negociere“.

„Violarea celor două tratate internaționale, scrie LE PETIT PARISIEN, a îngăduit d-lui Hitler să se explice printr'un memoriu despre care cel mai puțin lucru ce se poate spune este că el constituie o urzeală de greșeli și de false afirmațiuni“. Ziarul adaugă:

„Guvernul francez își dă seama de întreaga gravitate a situației. Măsurile pe care va trebui să le ia, actele pe care va trebui să le săvârșească vor avea o importanță considerabilă. În împrejurările actuale el nu trebuie să se arate slab și nu va fi slab“.

D. Saint Brice în LE JOURNAL constată:

„Încă odată Germania aruncă o sfidare lumii. Graba d-lui Hitler, care se măgulește cu ideea că poate manevra între Londra și Paris și între Paris și Roma, poate da prilejul regrupării indispensabile a blocului ordinei. În scopul acesta, cea dintâi condițiune este de a nu ne lăsa înșelați de cuvinte și de proceduri. Nu e timpul de discutat chițibușuri, ci să avem sânge rece și să fim hotărâți. Nu mai este vorba de a preveni răul, ca atunci când Mussolini mobiliza pe Brenner. Este vorba de a îndrepta faptul împlinit. Vor îndrăsnii oare Statele să ia sancțiuni împotriva Germaniei“.

In L'ECHO DE PARIS, generalul Castelnau face un călduros apel la unirea și liniștea tuturor francezilor.

După ce declară că „politica de iluzii și de slăbiciune urmată timp de zece ani față de Germania, își dă acum roadele“, d. Pertinax, în același ziar, examinează chestiunea sancțiunilor pe care, spune el, Societatea Națiunilor trebuie să le ia împotriva Germaniei.

„Economia național-socialistă, adaugă ziarul, este extrem de fragilă. Banca Reichului dispune de foarte puțin aur. Interzicerea cumpărării de mărfuri din Germania ar da o lovitură destul de puternică vieții economice germane. Rețeaua acordurilor militare va trebui să traducă solidaritatea sancționiștilor“.

L'ECHO DE PARIS declară că guvernul francez este asigurat de sprijinul Micii Înțelegeri și al Uniunii Sovietelor și încheie:

„Să sperăm că luni, cu prilejul reuniunii Statelor semnatare ale tratatului dela Locarno, nicio divergență de vederi nu se va produce între Franța și Marea Britanie“.

Organul socialist LE POPULAIRE refuză să admită că „un războiu ar putea izvorî din conflictul deschis prin lovitură de teatru dela Berlin“.

Ziarul continuă astfel: „D. Hitler propune o examinare a situației. Răspunsul trebuie să i se dea din Geneva, unde Franța, Marea Britanie și Uniunea Sovietelor pot salva pacea lumii“.

Oficiosul comunist L'HUMANITE adresează un apel partidului comunist în termenii următori:

„Facem o chemare la unirea întregii națiuni franceze pentru salvarea păcii împotriva provocatorilor de războiu și printr'o fraternitate internațională a popoarelor. Unirea națiunii franceze pentru apărarea libertății, iată forțarea de care se vor zdrobi cei care caută războiul“.

Pentru ziarul LE PETIT JOURNAL „singurul element întăritor este atitudinea Italiei, care pare să fie extrem de corectă. Acceptând să spună „da“, d. Mussolini a refuzat să complice situația, în momentul când ne puteam teme de o strânsă legătură între Berlin și Roma“.

In numărul din 8 Martie, ocupându-se de acțiunea Germaniei, LE TEMPS scrie între altele:

„De sigur, nu trebuie niciodată să refuzi a negocia. Nu trebuie însă nici să se ascundă că faptul legării unei invitații la negocieri de violarea brutală a unui tratat încă în vigoare nu este făcut să înlesnească negocierile, nici din punct de vedere politic, nici din punct de vedere juridic.

„Nu există nicio justificare sau scuză pentru hotărârea dela Berlin. Fuehrerul poate să-și prezinte faptele cum vrea. Voința de pace a Germaniei poate fi oricât de sinceră. Nimic însă din toate acestea nu mai au vreo greutate în fața simplei elocvențe a faptelor.

„Dată fiind gravitatea situației, puterile interesate se vor pune de acord asupra unei politici și unei atitudini comune, care se impun în actualele condiții ce constituie o amenințare pentru pacea Europei și pretind înainte de toate claritate de vederi, sânge rece și hotărâre“.

L'INFORMATION scrie: „Germania voiește să dicteze Europei legea sa. Dacă Hitler vrea să se întoarcă la Geneva, asupra acestui lucru are a se rosti Societatea Națiunilor“.

JOURNAL DES DEBATS afirmă: „Evenimentele de azi au putut pricinui emoție, dar au econstituit o surpriză. Prima datorie este de a nu spune și a nu face nimic fără o matură chibzuință. Guvernele francez și englez, care au rămas inactive atunci când ar fi putut încă să mai prevină evenimentele, nu mai pot îndrepta greșelile făcute. Ar face însă o greșeală și mai mare dacă ar judeca cu ușurință asemenea hotărâri nesăbuite“.

„Convins că nimeni nu va mișca, Reichul are oare intenția de a se desface de obligațiile dela Locarno și de a declara fără valoare clauzele demilitarizate a Rinului, reocupând această regiune?“. LE JOURNAL *punându-și această întrebare, adaugă: „Ce valoare se poate acorda informațiilor care susțin că d. Hitler va face în prealabil un nou gest de conciliere? Discursul Fuehrerului va fi urmat de intrarea trupelor germane în Renania, fie și numai de două-trei batalioane, pentru o manifestare simbolică.*

„Vom fi fixați în curând, dar este sigur că mergem către evenimente din cele mai grave“.

„Nu se știe încă ce intensitate vor avea revendicările germane, scrie LE MATIN, dar în orice caz, situația este serioasă“.

In ECHO DE PARIS d. Pertinax scrie:

„Nu numai „diktat-ul dela Versailles“ este denunțat de Germania, dar și tratatul dela Locarno, liber consimțit. Se dovedește astfel că toate făgăduielile Berlinului, cele care i-au fost smulse, cum și cele pe care le oferea în schimbul unor avantaje considerabile, cum a fost evacuarea Renaniei de aliați, au aproape aceeași valoare pentru Reich“.

D. Pertinax se întreabă ce va face Italia, putere garantă a acordurilor dela Locarno: „Guvernul din Roma ne-a înștiințat Duminica trecută că dacă s'ar aplica sancțiunea petroliferă, nu ne mai putem bizui pe el. Cercurile din Roma cred că guvernul italian n'a rămas numai la această amenințare și că Fuehrerul s'a asigurat că n'are

nimic de temut din partea Italiei. De altfel, angajată într-o expediție istovitoare în Africa, Italia nu mai este capabilă de o acțiune în Europa.

„Dar care va fi valoarea garanției britanice“.

D. Pertinax reamintește că *d. Flandin* a pus această întrebare Marți d-lui Eden la Geneva, iar răspunsul britanic a fost mai mult sau mai puțin promis pentru Luni.

„La Londra s'a propovăduit mult securitatea colectivă și Marea Britanie a făcut totul pentru aplicarea sistemului într'un caz care deși serios, era totuși relativ secundar. Mai mult, Anglia a votat rezoluția dela Geneva, din 17 Aprilie, contra denunțării unilaterale a tratatelor. Problema germană cere hotărâri energice, în joc fiind nimic mai puțin decât pacea Europei“, încheie *d. Pertinax*.

L'INTRANSIGEANT subliniază astfel importanța și împrejurările care au determinat gestul Germaniei:

„Este cert că evenimentul a cărui gravitate ar fi de prisos să o ascundem, n'a surprins nepregătit guvernul francez. După cum am arătat în mai multe rânduri, guvernul care era în curent cu planurile germane examinase consecințele unei denunțări a articolelor 42, 43 și 44 din tratatul dela Versailles, care interzic Reichului de a menține sau de a construi fortificații fie pe malul stâng, fie pe malul drept al Rinului, la Vest de o linie trasă la 50 de km spre Est de acest fluviu. Aceleași articole interzic Germaniei de a întreține sau aduna forțe armate în această regiune, de a face manevre sau de a poseda înlesniri materiale pentru mobilizare.

„Care sunt motivele care au împins Germania să săvârșească o acțiune capabilă de a turbura pacea Europei? Fără îndoială, nu e vorba în fond de o afacere specifică franco-germană și ar fi fals de a privi această acțiune numai sub unghiul politicii internaționale. De fapt, ea este consecința antagonismului care ridică Germania împotriva Rusiei. Pare deci că așezând noi trupe în Rhenania și construind fortificații, Reichul nu are numai intenția de a amenința securitatea Franței, ci mai ales de a împiedeca țara noastră să-și poată îndeplini îndatoririle de asistență mutuală prevăzute de pactul franco-sovietic în cazul unui conflict germano-sovietic.

„Politica faptului împlinit i-a izbutit în mai multe rânduri Germaniei. De data aceasta însă, hotărârea guvernului francez e formală. Conștiința de răspunderile sale, Franța e hotărâtă nu numai să protesteze verbal împotriva acestei violări germane, ci să ia și toate măsurile necesare pentru a preîntâmpina această primejdie precisă și pentru a neutraliza.

„A ne înclina în fața faptului împlinit, ar însemna să lăsăm Germaniei mâna liberă în Răsărit. La acest lucru nu ne vom da consimțământul. Franța are de îndeplinit îndatoriri dela care nu înțelege cătuși de puțin să se sustragă“.

In editorialul din 9 Martie, LE TEMPS scrie între altele:

„Nu se pot duce negocieri cu un adversar care îți pune cuțitul la gât. Dacă Franța și celelalte puteri legate prin tratatul dela Versailles n'ar reacționa împotriva acestei provocări extreme din partea Germaniei, pacea ar fi în primejdie. Fiindcă, în acest caz, Germania ar fi îndreptată să, fără teamă de pedeapsă, se poate angaja în orice aventură.

„Rezoluția Societății Națiunilor, luată în Martie 1935, prin care era condamnată reînarmarea Reichului și care prevedea, în eventualitatea unor denunțări ulterioare, unilaterale ale tratatelor, sancțiuni financiare și econo-

mice, ar fi sau o manifestație nulă ca efect, sau ar trebui să fie aplicată în cazul de față“.

LE MATIN din 9 Martie publică următoarea notă a corespondentului său la Berlin:

„Se recunoaște aici că termenul de „inacceptabil“, prin care guvernul francez a definit memorandumul german, constituie o luare de poziție categorică, ce angajează atitudinea viitoare a Franței, în deliberările dela Geneva. Berlinul începe acum să mediteze asupra urmărilor gestului d-lui Hitler și cercurile informate nu sunt de parte de oarecare îngrijorare. Se caută o diversiune și un sprijin exterior, iar privirile celor neliniștiți se îndreaptă acum către Anglia“.

LE JOURNAL primește de la corespondentul său din Berlin:

Răspunsul d-lui Sarraut a stârnit o atmosferă glacială în lumea politică germană. Energia pe care șeful guvernului francez a pus-o în declarația sa radio-difuzată, a readus la realitate pe acei germani care se hrănesc cu iluzii.

„Odată mai mult, scrie EXCELSIOR, diplomația brutală a Berlinului pare a avea ca urmare regruparea unei Europe hotărâte să nu se dea legată hegemoniei rasișmului german.

„Guvernul francez este ferm decis să urmărească prin toate mijloacele de drept, și dacă va fi nevoie și prin toate celelalte mijloace, apărarea unei cauze pe care o socoate de interes vital pentru națiunile îngrijate de independența lor.

Franța se poate bizui pe sprijinul Micii Înțelegeri, Înțelegerii Balcanice și Rusiei, scrie în ECHO DE PARIS, *d. Pertinax*. Eri ambasadorul Italiei a făgăduit d-lui Flandin cooperarea Italiei. Este însă dela sine înțeles că Italia ale cărei schimburi comerciale cu lumea exterioară se face mai ales prin canalul Germaniei, va cere în schimb să i se dea libertate în altă parte. Primele reacțiuni la Londra au fost destul de slabe. Se vorbește însă acum de un reviriment favorabil britanic. Pentru moment nu vom spune mai mult în această privință.

„Dacă grupul Anglia-Belgia-Italia-Rusia-Mica Înțelegere-Înțelegerea Balcanică se constituie în jurul Franței, nu e motiv să desnădăjduim despre puterea legii internaționale a păcii“.

LE JOUR, ziar de dreapta, constată că Franța este mândră și sigură de dreptul ei și de forța ei, iar HUMANITE, organ comunist, scrie:

„Este nevoie de unirea națiunii franceze pentru pace“.

Discursul d-lui Eden în chestiunea reocupării Rhenaniei și a denunțării tratatului dela Locarno, este primit de presa franceză cu data de 10 Martie, cu oarecare rezervă. Dacă majoritatea ziarelor subliniază pasajele pe deplin satisfăcătoare din punct de vedere francez, cum sunt reafirmarea solemnă a atașamentului pentru Locarno și asigurările date Franței și Belgiei, ele subliniază totuși și oarecare „lacune“.

„Asupra chestiunilor de principiu, guvernul și parlamentul englez au dovedit că sunt la unison cu guvernul și poporul francez, scrie PETIT PARISIEN. Divergențe de vederi apar însă în acțiunea pe care o reclamă violarea de către Germania a unui tratat liber negociat“.

„Ziarul constată de asemenea că dispozițiunile Angliei față de Germania se deosebesc simțitor de dispozițiunile manifestate de Anglia față de Italia.

PETIT PARISIEN *continuă*: „Este inutil să facem imputări. Franța trebuie să fie destul de sigură de ea însăși ca să înregistreze un fapt neplăcut fără a manifesta supărare. Englezii vor înțelege că avem dreptul să examinăm noua situație cu aceeași libertate ca și ei și în raport cu interesele noastre de națiune continentală“.

Același ziar, referindu-se la Conferința statelor semnatare ale tratatului dela Locarno, convocată pentru ziua de 10 Martie la Paris, scrie între altele:

„Atmosfera este considerată ca favorabilă. Anglia se află în situația unui martor care se silește să rămână nepărtinitor atâta vreme cât cauza n'a fost judecată. Dar cauza va fi judecată Vineri de Societatea Națiunilor. Cum consiliul nu va putea decât să constate violarea tratatului de către Reich, Anglia, deslegată de rezerva ei prin această constatare publică, își va face întreaga sa datorie internațională“.

Relevând reafirmarea solemnă a principiilor dela Locarno în Camera Comunelor, LE MATIN declară: „Europa și Franța vor primi această afirmație a guvernului britanic cu profundă satisfacție. Este imposibil un limbaj mai lămurit și mai categoric decât a fost acela al d-lui Eden. Angajamentul luat de guvernul britanic față de chestiunea Austriei mai ales, are o însemnătate capitală, fiindcă este pentru prima oară că Anglia proclamă deschis necesitatea absolută a garantării independenței și integrității Austriei.“

„Se pare că sunt divergențe de vederi între Londra și Paris adaugă LE MATIN, asupra felului cum trebuiesc considerate propunerile d-lui Hitler. Dar conversațiunile ce vor fi azi la Quai d'Orsay vor înlătura de sigur aceste divergențe“.

LE JOURNAL *scrie*: „Partea negativă din declarația d-lui Eden este categorică. Opinia publică a putut afla ceea ce aștepta: un blam solemn și precis, un avertisment fără ocol dat d-lui Hitler“.

ECHO DE PARIS *nu-și ascunde nemulțumirea*. „Discursul d-lui Eden este departe de a fi atât de satisfăcător cât se aștepta. Cu toată energia verbală a unor anumite pasaje, această declarație nu pare să anunțe o acțiune viguroasă a Angliei alături de Franța“.

Tot în ECHO DE PARIS, d. Pertinax declară că discursul d-lui Eden a fost atenuat treptat, în urma intervențiilor diferiților miniștri și mai ales a d-lui Baldwin. În concluzie, d. Pertinax scrie:

„Dacă d. Eden și lordul Halifax, reprezentând guvernul britanic la conversațiunile între puterile semnatare dela Locarno, nu sunt autorizati să se conformeze în totul rezoluției consiliului Societății Națiunilor din 16 Aprilie 1935, care prevede sancțiuni pentru denunțarea unilaterală a tratatelor, atunci și măsurile represive aplicate Italiei vor trebui să fie ridicate“.

L'OEUVRE *constată*: „În fața sancțiunilor Anglia adoptă o politică de tărgănare“.

LE FIGARO *scrie*: Unele pasaje din discursul d-lui Eden sunt demne de aprobare, dar din partea Mării Britanii, gardiană atât de strictă a cuvântului dat, era de așteptat o atitudine mai categorică față de transformarea acordului dela Locarno într'un „petec de hârtie“.

Presă belgiană.

Ziarul LA LIBRE BELGIQUE din 9 Martie declară: „Germania pune din nou în aplicare politica faptului împlinit și aruncă o sfidare popoarelor pașnice, neezitând

să creeze o nouă situație care în mod teoretic ar putea să fie un casus belli“.

Ziarul subliniază că primul ministru al Franței, d. Flandin, a propus arbitrajul Curții dela Haga pentru a constata compatibilitatea dintre tratatul dela Locarno și pactul franco-sovietic.

LA LIBRE BELGIQUE *încheie astfel*: Va trebui să se multiplice eforturile destinate să întărească solidaritatea dintre Franța, Belgia și Marea Britanie, înglobând în ea și Olanda, pentru a forma un bloc al țărilor doritoare de pace și deci să țină piept oricărei încercări de agresiune“.

Ziarul LE SOIR, scrie că gestul cancelarului Hitler este simbolic în sensul că reorganizarea militară era terminată încă de mult timp în zona renană, dar ea continua să fie camuflată.

„Creerea trupelor din Reichswehr de acea parte a fluxului, adaugă numai caracterul oficial al unei noi violări comise de Germania față de angajamentele sale strict înscrise în tratate“, *termină ziarul.*

Presă engleză.

Toate ziarele din 7 Februarie, fără excepție, reproduc, sub o formă senzațională, informațiunile dela Berlin și Paris, în legătură cu convocarea subită a Reichstagului și cu declarația anunțată de guvernul german. Titlurile de pe prima pagină a ziarelor relevă importanța excepțională dată la Londra acestor evenimente.

Se subliniază faptul că guvernul englez va avea de luat zilele acestea hotărâri de-o răspundere covârșitoare și că politica britanică se află la o răscruce hotărâtoare, în momentul când Franța cere garanții precise, pentru evenimntul că Reichul denunță tratatele dela Locarno, iar problema sancțiunilor capătă la Geneva un caracter urgent.

Din tonul ziarelor de Duminică 8 Februarie, reiese că turburarea destăntuită de informațiile din ajun s'a mai liniștit întrucâtva, așteptându-se acum desfășurarea evenimentelor. Totuși, în manșete imense, presa subliniază gravitatea situației, făcând apel la calm pe deo parte, iar pe de alta căutând să clarifice până în ce măsură pot fi luate în considerare propunerile d-lui Hitler pentru noi tratative. Se mai desprinde lămurit din comentariile presei, de Duminică, un sentiment viu de revoltă față de modul în care s'a produs repudierea din partea Germaniei a unor obligații liber luate la Locarno, o revoltă atenuată de speranța că în declarațiile d-lui Hitler se va putea găsi o bază pozitivă pentru menținerea păcii.

THE OBSERVER, *analizând declarațiile d-lui Hitler, conchide că în rezumat cancelarul Germaniei a cerut egalitate de drepturi și a promis pacea. Socotește că Germania a avut dreptate să reocupe zona Rinului, proclamând prin aceasta, în mod unilateral, suveranitatea ei asupra unui teritoriu care-i aparține.*

„Nu există motive — scrie ziarul — pentru ca teritoriul german să fie demilitarizat, iar cel francez și belgian să fie scutite de această obligație.“

„D. Hitler a formulat un adevăr evident când a propus ca pactul Ligii să fie detașat de tratatul dela Versailles și clădit pe baze noi, ca o asociație internațională într'adevăr independentă“.

În numărul din 8 Martie SUNDAY TIMES scrie între altele:

„Zona demilitarizată este înlăturată de Germania. Reichul nu a dat nici preaviz, nici nu a discutat, nici nu a negociat“.

Ziarul adaugă: „Nu este pentru prima dată când se face apel la un fapt îndeplinit. În trecut, servindu-se de aceeași metodă, Hitler a reușit să sfideze Europa prea împărțită și turburată, pentru a face să i se respecte drepturile. Va reuși din nou și de data aceasta.

„Lovește întâi și vorbește apoi. Aceasta a fost și este principiul laudat al militarismului prusac. Dacă tratatele nu sunt decât petece de hârtie, ce arme ne mai rămân! Și cine va mai aduce de acum înainte argumente contra Cărții Albe!

„Condițiile lui Hitler trebuiesc să fie, natural, examinate cu răbdare și cu îngrijire de guvernele interesate“.

Ziarul observă că pactul de neagresiune răsăritean propus de Hitler nu cuprinde și Rusia Sovietică. „Astfel, Germania nu ar avea decât să cumpere complicitatea unui Stat vecin, pentru a putea năvăli în Rusia sau în Ucraina.

„Reocuparea zonei demilitarizate ar împiedeca Franța să pătrundă în Germania prin spate, în cazul când s'ar efectua vreo mișcare spre Est.

„Totuși trebuie să se țină seama de teama ce există în Germania față de Rusia Sovietică.

„Hitler a dat o lovitură grea încrederii pe care pot să o aibă alte puteri în menținerea angajamentelor germane. Nu spunem că este o lovitură absolut fatală.

„Faptele vor trebui să fie cântărite în liniște, dar este greu să nu te gândești că evenimentele de azi marchează o fază extrem de gravă, extrem de alarmantă și poate chiar ireparabilă“, *încheie ziarul.*

Același ziar, în articolul său de fond, scrie:

„Țările mari nu pot trăi fără securitate. Pentru aceasta, le trebuie sau tratate, sau înarmări. Dacă tratatele sunt simple petece de hârtie, ce le mai rămâne decât armele? Cum poți merge liniștit pe un drum oarecare, când cineva te poate trânti la pământ cu o lovitură de pumn, pentru ca după aceea să-ți ofere noi condiții? Valoarea sistemului propus de Germania depinde de încrederea pe care celelalte puteri o pot acorda semnăturii germane. Iar această încredere a căpătat erii o lovitură dureroasă. Cu toate acestea nu este o lovitură fatală“.

MORNING POST din 9 Martie crede că există unele indicațiuni care permit să se prevadă că politica britanică se va exercita în sens de moderațiune.

DAILY TELEGRAPH din 9 Martie atacă cu vigoare atitudinea guvernului german.

Intr'un articol intitulat: „Ruptura provocatoare a unui tratat încheiat de bună voie“, ziarul publică un comentariu prin care constată că d. Hitler, trimetând trupe în zona demilitarizată a Rinului, a aruncat mănua în obrazul puterilor apusene.

THE TIMES din 9 Martie, după ce condamnă, în termeni foarte severi, invaziunea d-lui Hitler în regiunea rhenană, se pronunță totuși în sensul că nu poate fi vorba de o agresiune, deoarece există o mare deosebire între trimeterea unor detașamente de trupe germane în scopul de a reocupa un teritoriu care în mod indiscutabil este sub suveranitatea germană și un act care duce foc și sabie în teritoriul unui vecin.

„Nimeni în Anglia, scrie ziarul, nu poate, sau nu va fi dispus să discute faptul că angajamentul dela Locarno a fost violat în mod grav și că obligațiile garantului pot fi acum invocate. Luându-se acest fapt drept bază, devine sarcina, atât a puterilor garante, cât și a celor garantate, ca să examineze împreună și fără pasiune întregul sens al faptelor care-i confruntă“.

Ziarul scoate în evidență faptul că teama reciprocă a

Franței și a Germaniei sunt cauzele reale ale instabilității și perturbării în Europa. Arată că pactul franco-sovietic a fost încheiat din cauza atitudinii agresive și nesincere a Germaniei, care a declinat să participe la pactul răsăritean, după cum a refuzat să revie la Ligă, pentru a coopera la opera de securitate colectivă.

Menționează toate eforturile depuse de Marea Britanie în trecut, pentru obținerea și ameliorarea sistemului de securitate colectivă. Face apel la bărbații de Stat europeni ca să considere cu calm și imparțialitate propunerile d-lui Hitler.

„Vechea structură a păcii europene, unilaterală și neechilibrată, este pe punctul de a se prăbuși în ruină. Acum este momentul, scrie ziarul, nu de a dispera, ci de a reclădi“.

În comentariile lor despre debaterile din Camera Comunelor, ziarele din 10 Martie își arată mai presus de toate dorința de a nu îngreua cu nimic acțiunea guvernului britanic în zilele ce urmează.

DAILY TELEGRAPH exprimă categoric această notă, scriind:

„Nimeni, în Anglia, nu va avea o cât de mică dorință să pună vreo piedecă misiunii pe care d. Eden va avea să o împlinească la Paris împreună cu lordul Halifax. Trebuie ca scopul conversațiilor dela Paris și dela Geneva să fie menținerea păcii în Europa, iar dacă împrejurările o permit, să se încerce ca dintr'o situație critică să se desprindă cele mai bune garanții pentru asigurarea păcii în viitor“.

MORNING POST, care dela început a considerat că din acțiunea Germaniei în Rhenania trebuie să se încerce totuși a se trage și consecințele practice posibile, menține teza despre necesitatea unei examinări a propunerilor germane:

„Din ce s'a spus în Camera Comunelor, cel mai important lucru este declarația guvernului britanic, afirmând solemn că Marea Britanie se va considera obligată să vină în ajutorul națiunilor atacate în cazul unei agresiuni efective împotriva Franței și Belgiei. Rezultă din această declarație că Marea Britanie, cu toate că Germania a denunțat pactul dela Locarno, se consideră mai departe obligată de angajamentele din acest pact. De asemenea trebuie aprobată intenția guvernului britanic de a proceda la o examinare obiectivă a propunerilor germane“.

TIMES subliniază că guvernul britanic va avea sprijinul nelimitat al opiniei publice, în acțiunea sa, de a asigura pacea. Politica britanică trebuie să folosească orice prilej de a stabili o destindere între Franța și Germania.

DAILY HERALD, organ laburist, constată de asemenea, după ce se asociază cuvintelor de osândire a procedurii germane, că discursul d-lui Eden lasă deschisă poarta unei examinări a propunerilor germane.

Presă spaniolă.

Ziarele spaniole din 8 Martie subliniază gravitatea hotărârii luate de d. Hitler.

EL LIBERAL, organ republican de stânga, acuză Germania că vrea să obțină prin teamă prietenia franceză, spre a ataca Rusia izolată.

EL DEBATE scrie că diplomația germană a vrut să justifice atitudinea sa prin semnarea pactului franco-sovietic.

„Teza Germaniei este însă mai mult decât îndoelnică și sunt ani de zile de când Anglia și Italia au dovedit-o“.

Presa daneză.

Ziarele din 10 Martie se ocupă pe larg de denunțarea tratatului dela Locarno de către guvernul Reichului.

Ziarele conservatoare,—în special BERLINGSKE TIDENDE—relevă dificultatea de a se mai putea încheia noi tratate cu o țară care a violat tratatele semnate anterior.

Ziarul radical-socialist EXTRA BLADET scrie în același sens.

Ziarul DAGENS NYEHETER subliniază cât de importantă este această chestiune pentru Danemarca, care este beneficiara tratatului dela Versailles, mai ales că național-socialiștii desfășoară o mare activitate în Schleswighul danez.

Presa sovietică.

IZVESTIA publică un articol semnat de d. Radek, redactorul șef al ziarului, care comentează astfel denunțarea de către d. Hitler a acordului dela Locarno:

După ce a sfâșiat în mii de bucăți acordul dela Locarno și după ce a ocupat zona demilitarizată, d. Hitler propune Franței în locul unui acord de bună voie pe care l-a denunțat, un alt acord care va fi denunțat în viitor. Sensul propunerii e lămurit: d. Hitler propune formal Franței încheierea unui acord care pretinde a garanta securitatea frontierelor Franței, ca să i se dea în schimb libertate de acțiune în răsărit. Dacă Franța nu consimte, Germania va trimite forțe imense în zona demilitarizată, care să amenințe direct Franța. Dacă Franța consimte, d. Hitler trimite oricum aceste forțe, căci el știe că Franța nu va accepta demilitarizarea frontierelor sale.

„Amenințător în răsărit, imperialismul german se îndreaptă acum și spre apus. Dacă puterile occidentale vor găsi în ele puterea necesară pentru a lua repede contramăsuri de apărare, d. Hitler se va gândi de o sută de ori înainte de a-și ridica soarta.

„Dacă însă puterile occidentale vor arăta că sunt speriate și nu vor găsi o voință unică și o atitudine unitară, atunci, mai de vreme sau mai târziu, și noi credem că va fi mai de vreme decât mai târziu, ele vor avea războiul în apus“.

PRAVDA subliniază că acordul dela Locarno n'a fost impus de nimeni Germaniei. „Ea și-a luat de bună voie angajamentele din acest pact și de aceea denunțarea nu are nimic comun cu restabilirea egalității de drepturi, ci este în legătură directă cu realizarea planurilor agresive ale național-socialismului german.

„Gesturile pacifice și cuvintele ademenitoare ale d-lui Hitler nu sunt decât încercări de a desbina Anglia și Franța, de a distruge frontul unic al partizanilor păcii și de a crea premisele pentru planurile războinice, fără pedeapsă pe continentul european. Să nu se lase nimeni înșelat de perdeaua de fum menită să ascundă opiniei publice mondiale faptul că gurile tunurilor germane sunt îndreptate de pe malurile Rinului în spre inima păcii europene“, încheie ziarul.

IZVESTIA din 10 Martie constată că impresia creată de denunțarea tratatului din Locarno de către Germania a fost mult mai puțin considerabilă decât s'ar fi putut aștepta.

„Aceasta se explică prin faptul că după trei ani de regim național-socialist german, lumea s'a obișnuit cu anumite lucruri, care altă dată erau socotite ca imposibile și în al doilea rând prin faptul că singura reacțiune contra denunțării printr'un act unilateral a unui

tratrat încheiat de bună voie — intrarea trupelor franceze în zona demilitarizată — ar însemna războiu.

„Nimeni însă dintre acei care nu și-au pierdut mințile n'ar putea să devină inițiatorul unui războiu preventiv. Războiul preventiv înseamnă sinucidere din teamă de moarte“.

IZVESTIA consideră apoi că desfășurarea ulterioară a evenimentelor depinde în întregime de poziția pe care o va lua Marea Britanie și subliniază că declarațiile făcute până în prezent de reprezentanții Franței și Marii Britanii, n'au făcut decât să spună părerea lor față de demersul Germaniei, fără a schița vreun program de acțiune.

Referindu-se la unele comentarii britanice, IZVESTIA exprimă regretul că o parte din elementele pacifice engleze nu pricep jocul Germaniei, care propunând pacte bilaterale, încearcă să desbina pe adversarii eventuali și să semene iluzii în masele dornice de pace, aceasta pentru a câștiga timp în vederea unui nou fapt împlinit.

„Este nevoie, încheie ziarul, de organizarea unui front al puterilor pacifice pentru ca Germania să simță că nu totul îi este permis“.

Presa Statelor-Unite

In numărul din 8 Martie NEW-YORK TIMES scrie, în articolul său de fond, în legătură cu gestul Germaniei:

„Ca și pentru reparații și reînarmare, Germania a recurs din nou la o acțiune unilaterală, fără a ține seama de obligațiile sale contractuale. Nimeni nu poate fi înșelat prin ultimul gest.

„Luni de zile d. Hitler a ezitat între două politici: sau a încerca a întări relațiile anglo-germane, evitând orice acțiune care ar putea compromite pacea Europei, în momentul când Italia creea o situație critică prin acțiunea ei în Abisinia, sau a profita de această perioadă critică pentru a da o lovitură brutală.

„D. Hitler a ales acum al doilea termen al alternativei“.

In același ziar, d. Edwin James scrie: „Franța nu va renunța la tratatul cu Rusia pentru a obține în schimb un nou document prevăzut cu semnătura Germaniei“.

Mai departe ziarul arată că gestul Germaniei poate avea ca urmare o politică de colaborare și mai intimă între Franța și Anglia și adaugă: „Articolul 16 al pactului poate fi luat ca punct de plecare pentru numeroase alte măsuri. Trebuie să mai existe germani, printre care, poate, și d. Schacht care să-și amintească de blocusul economic din timpul războiului“.

Presa italiană.

Ziarele italiene din 8 și 9 Martie, publică pe larg telegrama și corespondența din Berlin, Paris și Londra, cu privire la denunțarea tratatului din Locarno și la reocuparea zonei renane de către trupele germane.

Dările de seamă sunt în general obiective, dar nu sunt însoțite de comentarii propriu zise.

Presa elvețiană.

Intreaga presă elvețiană s'a ocupat pe larg de evenimentele create prin gestul Germaniei de a denunța acordul dela Locarno.

Ziarul NATIONALZEITUNG din 8 Martie scrie:

„Dacă denunțarea pură și simplă a tratatului nu ar întâmpina o rezistență îndârjită, încrederea în cuvântul dat s'ar schimba în încrederea în forță și arbitraj.

„De asemeni, toate declarațiile actuale ale Germaniei, cu privire la bunele sale intenții de colaborare pașnică,

se transformă în declarații lipsite de interes în fața acestei metode a faptului împlinit“.

NEUE ZUERCHER ZEITUNG, cu aceeași dată, sub titlul „peticul de hârtie“, serie:

„Puterile contractuale, semnate ale pactului dela Locarno, pot ele oare să se încreadă azi în semnătura d-lui Hitler, când acesta, în mod constant, și sâmbătă, mai mult decât oricând, a sfărâmat toate tratatele în clipa când a socotit că acest fel de a proceda este în interesul Germaniei“?

JOURNAL DE GENEVE, după ce stabilește că rupând pactul dela Locarno, liber consimțit, Germania și-a călcat cuvântul și după ce consideră că argumentul invocat de guvernul german în această chestiune, încheierea pactului franco-sovietic poate fi un pretext, conchide:

„Suntem convinși că nu ne găsim în ajunul unui război franco-german. Este însă cert că intrăm într'o perioadă politică mai agitată încă decât cea de până acum. Înainte de a se fi semnat „noul Locarno“, pe care d. Hitler binevoiește a-l acorda Europei, continentul nostru va trece prin încercări care nu-i vor înlesni vindecarea“.

Presa austriacă.

Hotărârile guvernului german au produs în zărelor austriace o impresie extraordinară de puternică.

Unele ziare socotesc știrile sosite din Berlin ca adevărate declarații de război, pe când altele, deși subliniază gravitatea situației, nu cred că se va ajunge la încordări extreme.

Astfel ziarul ECHO din 7 Martie, scrie că națiunile interesate și în special Franța și Belgia, trebuie să considere călcarea de către Germania a tuturor tratatelor ca o nouă și gravă amenințare.

Iar NEUES WIENER TAGBLATT, sub titlul „Sfârșitul Locarno-ului“, serie:

„Probabil că nu se va ajunge la extrem, cu toate că remilitarizarea Renaniei este un grav caz de conflict și rupere de tratat, rămâne rupere de tratat.

„Intrebarea este: ce vor face celelalte puteri? Pe când d. Hitler rupe cu o mână un tratat, oferă cu cealaltă o convenție nouă. În catalogul de oferte de asigurări al d-lui Hitler, noi austriacii am remărcat absența unui lucru care ne-ar fi interesat în mod cu totul deosebit: propunerea unei respectări desăvârșite a integrității Austriei.

„Probabil că nu este o simplă coincidență, că Germania, care în ultimele săptămâni a căutat să ia contact cu Italia, a rupt pactul dela Locarno tocmai în ziua, în care Roma a adus la cunoștință aprobarea la deshiderea de negocieri de pace, conform apelului Genevei. Cele două mari griji ale Europei: Roma-Geneva și Berlin-Locarno nu vor fi privite independent una de alta. Se prea poate ca noua problemă apărută eri să accelereze soluționarea celei vechi“.

Cu data de 8 Martie REICHSPPOST scrie: „Europa se află în fața unei situațiuni noi. Nu din cauza intrării trupelor germane în zona renană ei din cauza denunțării unilaterale a pactului dela Locarno.

„Nu este o coincidență că declarațiile importante ale d-lui Hitler s'au produs în ziua în care Italia a făcut cunoscută atitudinea ei față de apelul de pace al Genevei. În cazul când efectul pasului german n'ar fi același la Paris și Londra, ar rezulta o atitudine mai puțin unitară a Societății Națiunilor față de conflictul abisinian.

„Asupra guvernelor marilor puteri apasă actualmente o imensă responsabilitate“.

Ziarul NEUE FREIE PRESSE ocupându-se de discursul d-lui Hitler, relevă că Germania a făcut încă un pas spre obținerea deplină a egalității de drepturi și încheie cu următoarele:

„Ce vor aduce zilele viitoare? Probabil lungi negocieri în fața Societății Națiunilor căreia Franța îi va propune sancțiuni economice și financiare. Dar lumea nu este dornică de noi poveri ei este dornică de liniște și de o pace adevărată“.

Același ziar, în numărul din 10 Martie, scrie: „Pe când Franța a refuzat să discute cele șapte puncte formulate de d. Hitler, Anglia a anunțat că se va ocupa de ele în mod obiectiv și nepasionat. După toate indiciile, d. Eden vrea să țină drumul liber pentru negocieri cu Germania și se gândește să joace un rol de mediere între Franța și Germania“.

REICHSPPOST din 10 Martie, sub titlul: „Ecol din Paris și Londra“ publică un articol pe care îl încheie cu următoarele:

„Germania aplicând din nou politica faptelor împlinite, nu numai că a înăsprit criza, dar prin această politică a provocat o situație grea pentru dispoziția de înțelegere și mediere principială a Angliei. Deși deocamdată nu pare că ar fi inevitabilă o desvoltare primejdioasă a crizei, totuși aplanarea ei este îngreunată esențial. În primul rând noile propuneri de pace ale Germaniei întâmpină un front unie de neîncredere și teamă“.

Presa iugoslavă.

REIME din 8 Martie, după ce reproduce expozeul d-lui Hitler din Reich, contează astfel gestul guvernului german:

„Denunțarea pactului dela Locarno și ocuparea zonei demilitarizate a Rinului s'a produs ceva mai de vreme decât a fost așteptată; eăci se vorbea de mult de planurile Reichului.

Propunerea guvernului german pentru o înțelegere directă cu Statele occidentale a fost privită cu multă neîncredere, dat fiind faptul că tocmai atunci se discuta chestiunea ratificării pactului franco-sovietic.

„Prin denunțarea pactului dela Locarno, și ocuparea zonei demilitarizate a Rinului, Germania a făcut primul pas spre realizarea acelei egalități către care ea tinde neîncetat și de aceea acțiunea guvernului german este socotită în Germania ca o acțiune de o importanță istorică“.

POLITICA din 9 Martie publică sub titlul: „Cauzele și urmările gestului german“, articolul d-lui Balugjici, în care relevă că „prin intrarea armatei germane în zona demilitarizată a fost denunțat, în mod natural, nu numai pactul dela Locarno ci toate tratatele de pace. Chiar dacă d. Hitler caută să probeze incompatibilitatea pactului franco-sovietic cu cel dela Locarno, gestul lui nu poate fi scuizat pentru că aceasta privește nu numai o oarecare neînțelegere, ci ocuparea unui teritoriu a cărui neutralitate este garantată de tratatele de pace“.

Același ziar publică o corpondență din Paris în care ocupându-se de aceeași chestiune relevă că la Paris se crede că pactul franco-sovietic pentru d. Hitler a fost numai un pretext.

Presa cehoslovacă.

Gestul Germaniei de a denunța tratatul dela Locarno și a reocupa cu trupe zona demilitarizată a Rhenaniei, a provocat mare interes în zărelor cehoslovace.

Presa socotește în general că acțiunea Reichului constituie o flagrantă violare a dreptului internațional și înseamnă agravarea situației internaționale.

În articolul său de fond PRAGER PRESSE din 8 Martie respinge punctul de vedere al Reichului, că pactul franco-sovietic ar fi în opoziție cu convenția de la Locarno și cu art. 16 din pactul Societății Națiunilor.

„Franța, scrie ziarul, a arătat că este dispusă să supună acest pact arbitrajului internațional. Reichul nu a ținut seamă de acest lucru. El s'a scuturat de angajamentele neplăcute încă odată printr'o acțiune unilaterală.

„Cât despre propunerile pozitive ale d-lui Hitler, ele vor trebui să fie examinate cu seriozitate. Este totuși necesar să se scoată în relief un lucru, și anume că Reichul recomandă înțelegeri bilaterale, în timp ce alții cred în indivizibilitatea păcii și în consecință în securitatea colectivă. Reichul este oare gata să contribuie la soluționarea problemei păcii în sensul securității colective? Și se poate admite oare ca d. Hitler, afirmând că vrea să încheie o serie de noi pacte, să rupă cu cealaltă mână tratatele pe care predecesorii săi le-au semnat în mod liber?

„Este incontestabil că centrul de gravitate se află în Franța, în Anglia și în sânul Societății Națiunilor. Atitudinea lor va determina atitudinea celorlalte puteri, deci și a Cehoslovaciei, a cărei politică a servit totdeauna Societatea Națiunilor și prin urmare pacea și colaborarea“.

Spre deosebire de celelalte ziare cehoslovace, DIE ZEIT, sub titlul: „Ultimele cătușe ale tratatului de la Versailles au căzut“, scrie:

„Lumea nu s'a așteptat la dovezi atât de largi ale voinței de pace germane, cum le oferă d. Hitler. Înțelegem încercătura produsă. Pe de o parte nu se poate răspunde negativ, iar pe de alta nu vrea să se răspundă afirmativ la faptul împlinit al înlăturării ultimelor rămășițe ale tratatului din Versailles. Indivizibilitatea acestui complex se prezintă deci ca o trăsătură de șah abilă a Germaniei, care impune politicii europene din săptămânile viitoare o altă direcție decât s'a așteptat la Quai d'Orsay“.

În numărul din 10 Martie CESKE SLOVO scrie:

„Cehoslovacia a dezvoltat politica ei externă nu condusă de pasiune, ci de judecată. Ea a luat loc în frontul pacific și înțelege să rămână credincioasă ideii securității colective în cadrul Societății Națiunilor“.

LIDOVE LISTY, constatând deosebirea între cele ce d. Hitler spune și între ceea ce face, se raliază punctului de vedere susținut de Franța, de oarece gestul violent al Germaniei este îndreptat și contra securității Cehoslovaciei.

LIDOVE NOVINY socotește că toți acei care, direct sau indirect, sunt amenințați de o agresiune germană, ar trebui să-și dubleze eforturile pentru a se apăra.

PRAGER TAGBLATT, considerând sancțiunile eventuale contra Germaniei, afirmă: „Sancțiunile ar fi deosebit de mulțumitoare contra unei Germanii slăbită din punct de vedere economic, dacă ar colabora la aplicarea lor toate Statele. Cum însă nu s'a putut ajunge la un front unit contra Italiei, ar fi și mai greu să se aplice sancțiuni economice contra a două mari puteri. Cheia situațiunii este în prezent la Roma“.

PRAGER PRESSE scrie: „Consiliul Societății Națiunilor este hotărât să intervină repede și cu toată tăria. Situația depinde de solidaritatea în hotărâri a Statelor interesate“.

Presa polonă.

Toată presa polonă cu data de 8 Martie comentează pe larg recentele hotărâri luate de guvernul german, constatând că situația astfel creată nu influențează relațiunile polono-germane care sunt rezolvate direct.

Ziarele cer ca Polonia să-și păstreze calmul și vigilența. Ele subliniază de asemeni că alianța polono-franceză rămâne neatinsă și una din bazele politicii polone. Ele amintesc totodată că tratatul de la Locarno, care garantează frontiera de vest, lăsând frontiera polono-germană în voia propriei ei soarte, a întâmpinat la încheierea lui via opunere a Poloniei.

Ziarul KURJER PORANNY guvernamental, scrie:

„În afară de aspectul negativ al ultimelor inițiative luate de cancelarul Hitler, ele prezintă totodată și ceva pozitiv: propunerea Germaniei de a reveni în Societatea Națiunilor și încheierea de pacte de neagresiune cu toți vecinii.

„Politica polonă, continuă ziarul, urmând directivele fixate de mareșalul Pilsudski, nu se va pierde în labirintul formulelor procedurale, ci va adopta o atitudine pozitivă față de orice inițiativă menită să cimenteze în mod real pacea“.

Ziarul opoziționist de dreapta WARSZAWSKI DZIENNIK NARODOVY scrie: „Pentru noi, ceea ce s'a produs nu este o surpriză. Este vorba de falimentul politicii bazate pe Societatea Națiunilor. Polonia poate prin atitudinea sa, mai ales față de Franța, să contribuie să facă ca puterile occidentale să înțeleagă că au ales o cale greșită“.

Organul guvernamental KURJER POLSKI lasă să se înțeleagă că vor avea loc negocieri diplomatice menite să ducă la reorganizarea Europei.

„Fără îndoială, scrie acest ziar, Germania va ști să tragă maximum de foloase din haosul care domnește astăzi în Europa“.

D. Stanislas Stronsky scrie în ziarul GLOS NARODU din Cracovia:

„Ar fi o copilărie să se creadă că aceasta este ultima violare de tratate. Tot o copilărie ar fi încheierea unor noi acorduri cu Germania, care rupe în mod unilateral toate tratatele ce nu-i convin. Singură forța colectivă de apărare a celorlalte state poate opri ofensiva germană contra păcii“.

KURJER WARSZAWSKI, arătând în articolul său de fond, intitulat: „Hitler aruncă zarurile“, importanța Rhinului pentru Franța, Anglia și întreaga Europa ca garanție de pace, iar pentru Germania ca garanția libertății militare și prin aceasta a libertății politice și diplomatice, relevă că d. Hitler, pentru a masca pasul său violent, se prezintă în diferitele sale declarațiuni ca ultrapacifist.

Ziarul scrie între altele:

„Oricum, acțiunea de ieri a Germaniei are o latură prea politică, este prea încărcată de consecințe posibile, transformă prea mult situația de fapt și este prea ilegală pentru ca Germania să poată lăsa numai faptele împlinite să vorbească. De aceea cancelarul Hitler a împodobit deciziunea sa cu floricelele unei retorici paci-

fiste și umanitare. Astfel Adolf Hitler s'a așezat ca diplomat în fruntea psihologilor contemporani care cunosc sufletele masselor simple“.

WARSAWSKI DZIENNEK NARODOWY din 9 Martie publică sub titlul „Sfârșitul Locarnului“ un articol, în care relevă că pasul cancelarului Hitler este în primul rând o lovitură grea pentru întregul sistem al politicii franceze. Ziarul critică acest sistem, care, bazându-se pe organizarea așa zisei „securități colective“, se folosește de Liga Națiunilor ca instrument principal.

Arătând că Liga Națiunilor este o instituție greșită care nu poate împiedeca și lichida un conflict între membrii săi, ziarul încheie:

„Polonia nu poate coopera cu acest primejdios sistem al politicii europene. Polonia trebuie să ia, față de toți și mai ales față de aliații ei, mai cu seamă față de Franța, o atitudine clară, deoarece, prin atitudinea ei poate pricinui, ca politica Statelor occidentale să părăsească calea greșită pe care a pornit“.

CZAS, cu aceeași dată, scrie:

„Cine a urmărit în mod obiectiv acțiunile Germaniei în legătură cu Franța și Belgia, acela poate constata că Germania dorește într'adevăr o înțelegere cu aceste țări, dar consideră politica sovietică a Franței, precum și pactul sovieto-ceshoslovac, ca o unealtă îndreptată în contra ei.

„Pasul german va mări, fără îndoială, complicațiunile internaționale și așa destul de serioase, însă este exclus ca el să constituie un casus belli.

„Acest pas nu privește în mod direct Polonia. Relațiunile polono-germane sunt actualmente bazate nu pe pactul dela Locarno, ci pe tratatul din anul 1934. Cu toate acestea, el privește totuși și direct Polonia, pe de parte din cauză că mărește haosul internațional și complică situația, iar pe de altă parte, din cauza că privește pe aliata noastră, adică Franța.

„Evident, politica faptelor indeplinite, de care se folosește d. Hitler cu atâta succes, nu este o politică susceptibilă să lămurească situația internațională. Credem însă că și astăzi se va putea găsi o soluție care să pună capăt acestei politici“.

ILUSTROWANY KURJER CODZIENNY din 11 Martie publică sub titlul: „Europa în cătușele greșelilor proprii“, un articol, în care relevă că Germania a ales pentru acțiunea sa momentul, în care s'a prăbușit solidaritatea puterilor occidentale. Apoi adaugă:

„Această acțiune tinde la înlăturarea resturilor de garanții militare pe Rin, prevăzute în tratatul dela Versailles și pe care Germania le-a semnat benevol la Locarno.

„Denunțarea pactului dela Locarno de către Germania n'ar fi fost posibilă, dacă în urma aventurii antiitaliene și strămutării conflictului colonial pe terenul Europei, nu s'ar fi prăbușit solidaritatea anglo-franco-italiană, pricinuind astfel haosul diplomatic în Europa“.

Presa maghiară.

Dând un mare spațiu știrilor în legătură cu noua acțiune a Germaniei, zărele maghiare relevă gravitatea situației creată prin această acțiune.

Astfel, în numărul din 8 Martie, **PESTER LLOYD** scrie: „Este indubitabil că gestul Germaniei va provoca o reacțiune pasionată în diplomația europeană. Cea mai mare problemă europeană, cea franco-germană, a fost desfășurată din nou. Viitoarele zile și săptămâni se vor afla sub semnul unei tensiuni supreme. Totuși credem că

pacea Europei va putea fi menținută, dacă toți bărbații de Stat doresc sincer pacea“.

Același ziar, în aceeași chestiune, publică și articolul d-lui **Herbert Morrison**, membru al Parlamentului englez, care scrie între altele:

„Dacă d. Hitler și colegii săi ne pot convinge că ei cântă sincer pacea mondială, n'am obiecta nimic împotriva unei participări a Germaniei la o discuție internațională generală“.

MAGYARSAG scrie că prin denunțarea pactului dela Locarno și militarizarea zonei neutre a Rinului, Germania poate obține două lucruri: „Restabilirea completă a demnității sale naționale, dar și întărirea și mai mult a înțelegerii anglo-franceze“.

În numărul din 9 Martie **PESTER LLOYD** exprimă speranța că influențele moderatoare și mediatore ale Societății Națiunilor, sprijinite de propunerile pașnice ale Germaniei, se vor dovedi destul de puternice pentru a evita o înăsprire primejdioasă a situației politice.

Același ziar, cu data de 10 Martie, sub titlul: „După 48 de ore“, publică un articol în care scrie între altele:

„Trecem prin criza cea mai mare a păcii europene. Menținerea păcii a devenit o chestiune de nervi. Ei au fost supuși acum unei grele încercări. Se poate spune însă de pe acum că ei s'au arătat la înălțime. Nu numai în Anglia, din partea căreia se așteaptă mai degrabă dovezi de sânge rece, ci și în Franța și Germania. Ministrul de externe al Franței și primul-ministru au vorbit poporului. Ei n'au tănuțit părerea lor politică și morală față de procedeele Germaniei. Și totuși n'a căzut un cuvânt care ar fi putut aprinde agitația masselor. Masele din ambele părți ale Rinului n'au întreprins nimic care ar fi putut mări tensiunea. Lucrul acesta este un fapt politic de cea mai mare importanță pentru viitor. Nu s'a uitat vara anului 1914 și cei patru ani de măcel“.

PESTI NAPLO din 10 Martie reproduce părți din cuvântarea d-lui **Eden** rostită în Camera Comunelor și analizându-le, conchide:

„Anglia, deși condamnă gestul Germaniei, totuși nu consideră drept casus belli, ocuparea militară a zonei renane. Germania a redus foarte mult încrederea ce ar putea avea alte State în obligațiunile ce ea și-ar mai lua în viitor, totuși nu a răspuns de plano propunerilor de a trata, ale cancelarului Hitler“.

Vorbind apoi și despre cuvântarea rostită de primul ministru **Baldwin**, examinează doar o singură frază: „Războiul poate porni și o națiune, pentru asigurarea păcii însă sunt necesare cincizeci de națiuni. Ziarul interpretează această frază în sensul că premierul englez vrea salvarea păcii. Apoi adaugă:

„Nu va fi războiul și deocamdată doar aceasta este important. Restul este doar secundar, problema mijloacelor și a modalităților. Cum vor înlocui un pact distrus, cu altul? Evident că va fi enervare, încordare și neliniște, și totuși va fi înlocuit. Va fi pace în Europa unde este situată și țărișoara noastră. Astăzi, nimeni nu-și mai poate asuma răspunderea grozavă a unui război distrugător. Pacea trebuie salvată și după Versailles, St. Germain și Trianon, în fine, o poate garanta cu adevărat, doar dreptatea“.

Presa bulgară.

Ziarul **MIR** din 10 Martie publică, sub titlul „Deciziunea Germaniei“, un editorial semnat de **A. Nicolov**, în care relevă că:

„Deciziunea guvernului german anunțată cu atâta solemnitate, în ședința Reichstagului, este unul dintre cele

mai mari evenimente politice din ultimul timp, iar momentul ales a fost foarte potrivit, atenția tuturor fiind îndreptată spre Abisinia și Japonia.

„Pentru noi este clar un singur lucru: că propunerea Germaniei se bazează pe cea mai puternică și cea mai dreaptă organizare a păcii mondiale și că, mai târziu sau mai de vreme, această concepție va fi pătrunsă de toți, inclusiv și acei care astăzi ridică vocea împotriva Germaniei“.

Presa evreiască din străinătate.

Cotidianul evreesc HAINT din Varșovia cu data de 9 Martie scrie:

„Tratatul din Locarno a fost distrus printr'un gest brutal al d-lui Hitler care a ordonat ocuparea cu trupe a zonei Rhenane.

„De fapt tratatul din Locarno a fost un gir pentru tratatul din Versailles, cu deosebire că în acest tratat Germania a consimțit în plină libertate la stabilirea granițelor ei de Vest și s'a obligat să nu întreprindă niciun act de agresiune în contra vecinilor ei în regiunea Rinului. În schimb nu s'a stabilit nicio garanție cu privire la granițele de Est, cu privire la Polonia și Cehoslovacia.

„In lunga sa cuvântare d. Hitler motivează actul său cu ratificarea pactului franco-sovietic care, după părerea sa este în contradicerea cu tratatul din Locarno și cu statutele Societății Națiunilor.

„Dar d. Hitler a uitat că între Germania și Rusia există tratatul din Rapallo, care a și fost prelungit și nu este atacat prin niciun gest al d-lui Hitler.

„Noul act agresiv al d-lui Hitler poate să ducă la un conflict grav, nu numai cu Franța ei și cu Anglia.

„D. Hitler a prevăzut conflictele posibile în urma denunțării pactului din Locarno și pentru a stabili efectul propune pacte pentru 25 de ani cu Franța, cu Belgia, chiar și cu Olanda, în schimbul mânei libere în Răsărit. Pactul între Soviete și Franța de o parte și între Rusia și Cehoslovacia de altă parte, formează un lanț care a încercuit și legat Germania în granițele ei actuale. D. Hitler vrea să rupă acest lanț, să nu existe înțelegere între Paris-Moscova-Praga, iar în acest scop va încerea o diversiune între Paris și Londra, având asigurări că Roma nu va mișca nimic pentru politica sancționistă a Genevei.

„Așa sau altfel d. Hitler aduce la realizare planul său în politica externă, fără a întâmpina vreo greutate serioasă și rupe tratatele de pace în rate. El vorbește încă de pace, dar la momentul oportun va lăsa să vorbească timpul.

„In momentul de față cuvântul hotărâtor îl are Anglia. Ea poate interpreta clauzele tratatului în contra Germaniei, dar poate să facă și ca Franța să rămână izolată. In orice caz zigzagurile diplomației britanice întăresc îndrăzneala Germaniei“.

PARISER HAINT cu data de 9 Martie scrie:

„In Europa s'a creat în urma acestui gest brutal o atmosferă de războiu ea și în preajma războiului din 1914.

„Este incontestabil că tratatul dela Versailles a avut multe lipșuri, dar greșala cea mare care devine fatală este că a lăsat neatins imperialismul german. Încă înainte de a se simți măcar binefacerile păcii, Germania a și început în 1920 să-și organizeze forțele și astăzi este prea târziu să fie oprită.

„Astăzi, când Germania are de fapt drepturi egale cu țările învingătoare, ea începe din nou să dieteze, amenință Europa întreagă și devine o primejdie reală pentru țările limitrofe. D. Hitler este convins că trebuie să domnească asupra popoarelor inferioare și conspiră să ocupe teritorii în spre răsărit pentru îndestularea populației Germaniei care nu se mai poate ține în granițele ei.

„Este interesant că această primejdie n'a fost luată până acum în serios și mai cu seamă din partea Angliei care nu se alarmează și este gata să încheie și astăzi convenții cu Reichul.

„Nici Italia nu se va împotrivi planurilor d-lui Hitler, căci este prea ocupată cu campania în Africa și prea amărâtă în urma sancțiunilor.

„Dar Franța nu rămâne singură: ea este sprijinită de alianța cu Mica Înțelegere și de marea sa aliată Moscova. Ea va cere în primul rând sancțiuni financiare, economice și politice. Iar dacă Anglia și Italia nu vor admite aceste sancțiuni, atunci primejdia de războiu va atârna ca sabia lui Damocles asupra omenirii întregi“.

DECLARAȚIILE D-LUI STALIN

Presa sovietică.

Ziarele din 5 Martie, referindu-se la conversația avută de d. Stalin cu d. Roy Howard, subliniază însemnătatea istorică a declarațiilor făcute atât asupra chestiunilor de politică internațională cât și asupra problemelor fundamentale ale activității interne a Uniunii Sovietice.

Ziarul IZVESTIA subliniază partea din declarația d-lui Stalin, în care acesta nu a lăsat nicio îndoială asupra hotărârii Rusiei de a da ajutorul ei Republicii Populare Mongole și adaugă: claritatea acestei declarații urmărește scopul consolidării operei de pace. „Există oameni care lucrează pe ascuns și care pot fi reținuți dela aventuri prin razele luminii. Declarația aceasta, care aruncă o lumină deplină, este destinată acelor persoane“.

Ziarul face apoi constatarea că d. Stalin a arătat lumii

adevărul, fără nicio rezervă, atât asupra situației mondiale, cât și asupra politicii Uniunii Sovietice și adaugă:

„D. Stalin a răspuns cu calm tuturor aceluia care înceară, prin tot felul de invenții, să micșoreze influența tot mai mare a Uniunii Sovietice asupra politicii internaționale, precum și aceluia care nu înțeleg particularitățile dezvoltării unei țări socialiste și o compară cu țările capitaliste. Răspunsurile d-lui Stalin constituie documente politice de o foarte mare însemnătate. A fost o conversație istorică. Numai conducătorul unei mari țări, sigură de puterea ei, putea vorbi cu claritatea, calmul și puterea aceasta. Cuvintele rostite de d. Stalin vor răsună în inimile tuturor oamenilor care doresc cinstit pacea“.

Ziarul PRAVDA subliniază sinceritatea și claritatea răspunsurilor d-lui Stalin, ca o caracteristică a politicii guvernului sovietic. „Conducătorii Rusiei Sovietice nu

au nevoie să-și ascundă intențiile. Telurile Uniunii Sovietice în domeniul raporturilor internaționale sunt cunoscute de lumea întreagă, ele tind spre pace, numai spre pace. Spiritul pacific al Rusiei Sovietice este evident pentru toți“.

Ziarul încheie, arătând și însemnătatea Constituției anunțată de d. Stalin, care va fi cea mai democratică din lume.

CRASNAIA ZVEZDA își întitulează articolul asupra declarațiilor d-lui Stalin: „Un document epocal“ și, regretând considerentele expuse în ziarele PRAVDA și IZVESTIA, scrie între altele:

„Răspunsuri, asemănătoare celor date de tovarășu Stalin, pot să emane numai dela o putere în adevăr liberă, în adevăr independentă.

„Uniunea noastră Sovietică este o mare putere socialistă, plină de vigoare. Nu avem de ce să ne temem de nimeni și de nimic. Putem să spunem cu glas tare adevărul, chiar dacă acest adevăr lovește crunt în cineva, chiar dacă el nu convine cuiva.

„Declarațiile tovarășului Stalin vor răsună peste întreg globul pământesc. Ele vor fi primite cu satisfacție de toți apărătorii păcii, de toți prietenii marii puteri sovietice. Ele vor deschide ochii milioaneilor și milioaneilor de oameni orbiți de propaganda fascistă“.

Ziarul ZA INDUSTRIALIZATHU se exprimă în aceeași termeni elogioși despre declarațiile d-lui Stalin, scriind între altele:

„Care este țara, afară de țara noastră, care este partidul, afară de partidul comunist, care este bărbatul de Stat, afară de Stalin, care ar mai putea să răspundă la marile probleme puse de istoria omenirii! Nu e de mirare, deci, că declarațiile tovarășului Stalin vor avea un puternic ecou în întreaga lume.

„Toți prietenii păcii, din toate țările, deci aproape omenirea întreagă, va saluta călduros cuvintele lui Stalin despre lupta împotriva primejdiei războiului. Patria noastră, marea țară a socialismului, luptă pentru pace și creiază frontul păcii.

„Prin declarațiunile sale tovarășul Stalin a indicat tuturor apărătorilor păcii cine sunt cei ce vor războiu și le-a arătat programul luptei pentru pace“.

ECONOMICESCAIA JIZNI, în numărul din 6 Martie, scrie:

„Interviewul tovarășului Stalin reprezintă un program concret de luptă și de victorii în viitor. Cuvintele tovarășului Stalin însuflețesc pe muncitorii țării noastre și-i îndeamnă la realizări și mai grandioase și mai eroice. Ele provoacă o nouă explozie de entuziasm, de inițiativă și energie creatoare. Interviewul tovarășului Stalin va fi întâmpinat cu satisfacție de oamenii cinștiți și buni de pe globul pământesc și de toți apărătorii păcii“.

Presa engleză

Ziarele din 5 Martie acordă o deosebită importanță interviewului pe care d. Stalin, dictatorul Rusiei Sovietice, l-a acordat d-lui Roy W. Howard dela ziarul WORLD TELEGRAM din New-York.

NEWS CHRONICLE scoate în evidență punctele pe care le crede principale și socotește că declarațiile d-lui Stalin constituie un avertisment fără înconjur dat Japoniei, că Uniunea Sovietică e gata de războiu cu Japonia la nevoie, pentru a împiedeca distrugerea independenței aliatei sale politice Republica Mongoliei.

DAILY TELEGRAPH publică un articol de fond, în care, după ce discută câteva puncte ale interviewului, încheie:

„Adevărul este că d. Stalin n'a făcut altceva decât să exprime neliniștea care stăpânește pe toți oamenii de Stat. Totuși o discuție publică a primejdiilor celor mai vizibile nu poate aduce niciun rău, deoarece aceasta constituie preliminările înlăturării acestor primejdii. Însă asigurarea fermă că Rusia, în ce o privește, nu are intenții agresive, poate ușura încercările care se fac pentru a se ajunge la o înțelegere ce va împiedeca orice rupătură serioasă a păcii“.

NEWS CHRONICALE scrie că importanța declarațiilor d-lui Stalin nu stă atât în analiza pe care a făcut-o cauzelor posibile de războiu, cât în constatarea precisă despre creșterea țării forțelor pacifice.

DAILY MAIL scoate în evidență părerea emisă de d. Stalin, că cele două focare de primejdie ale păcii mondiale sunt Japonia și Germania.

MANCHESTER GUARDIAN din 6 Martie publică o corespondență din Moscova, în care se arată punctele principale ale agreementului încheiat de Soviete cu Mongolia Exterioară, de unde deduce că:

„Insemnătatea acestui agreement este mărită de declarațiile d-lui Stalin în recentul său interview, acordat directorului unui ziar american“.

In articolul de fond, sub titlul „Japonia și Rusia“, MANCHESTER GUARDIAN, cu aceeași dată, analizează evenimentele dela Tokio, în raport cu influența lor în China și față de Rusia Sovietică.

Ziarul scrie între altele:

„Politica externă a d-lui Hirota poate fi numită moderată numai în privința unui singur punct, a relațiilor Japoniei cu Rusia, care întru cât privește armata din Manciuk a preconizat o politică de conciliere, ce nu poate aduce decât bine Japoniei, mai ales când Sovietele—conform celor spuse de d. Stalin în interviewul său—n'ar ezita o clipă să declare războiu Japoniei dacă aceasta s'ar atinge de independența Mongoliei exterioare“.

ATENTATUL DIN CAMERA JUGOSLAVĂ

Presa jugoslavă.

Ziarul SLOVENEK, din Liubliana, cu data de 7 Martie, ocupându-se de atentatul împotriva d-lui Stoiadinovici, scrie următoarele:

„Încercarea aceasta a fost îndreptată nu numai împotriva primului-ministru, ci împotriva democrației și parlamentarismului. Însă grație lui Dumnezeu ea nu și-a ajuns scopul“.

In continuare, după ce relevă împrejurările în care s'a produs atentatul, conchide astfel:

„Poporul sloveno-catolic, al cărui sentiment îl exprimăm noi, se bucură de nereușita acestui gest odios și crede că guvernul d-lui Stoiadinovici va ști să meargă neclintit pe calea începută, care ne va duce la progresul țării și înfrângerea reacțiunii fasciste“.

VREME, din 9 Martie, publică un articol în care ocupându-se de evenimentul din Skupcina jugoslavă relevă că „această odioasă încercare de asasinare a primului ministru care a provocat indignarea întregului popor jugoslav, are și o parte bună: a mărit popularitatea d-lui Stoiadinovici și a întărit situația guvernului său“. decum violența.

Presa bulgară.

MIR, din 9 Martie, publică sub titlul „Atentatul din Skupcina Jugoslavă“, un articol în care scrie:

„Orice omor, sau orice încercare de omor este desgustătoare și în special când se produce într'un parlament unde trebuie să domine argumentul de convingere și nici decum violența.

„Atentatul împotriva premierului jugoslav este odios și prin faptul că s'a săvârșit în momentul când d. Stoiadinovici vorbea de prietenia bulgaro-jugoslavă.

„Nu numai la noi, conchide ziarul, ci în orice țară o astfel de crimă merită cea mai severă pedeapsă“.

Presa cehoslovacă.

NARODNI LISTY din 7 Martie, ocupându-se de atentatul din Skupcina, face următorul comentariu:

„Încă nu sunt uitate împușcăturile, care acum un an

au zguduit politica Jugoslaviei și iată că iarăși s'a auzit sgomotul dușmănosului revolver în Skupcina din Belgrad.

„Impușcăturile ținteau pe actualul prim-ministru Stoiadinovici, care readucând Statul la viața democratică normală și la parlamentarism, a zădărnicit planurile a-celora care sperau că producând noi turburări interne vor putea reintrona regimul dictatorial. Orice atentat este o crimă gravă, și cu atât mai mult un atentat împotriva organizării democratice.

„D. Stoiadinovici a dezarmat acțiunea opoziționistă prin introducerea unui guvern democratic, paralizând astfel toate mișcările împotriva democrației și parlamentarismului care sunt simbolul consolidării jugoslave, consolidare de care este strâns legată forța Jugoslaviei“.

Presa austriacă.

Cu data de 8 Martie NEUE FREIE PRESSE scrie cu privire la remanierea cabinetului Stoiadinovici:

„Primul-ministru Stoiadinovici și-a dobândit pretutindeni mari simpatii. Salvarea sa a provocat mare satisfacție în Austria. În grabnica remaniere se vede dovada încrederii de care se bucură nu numai din partea prințului Pavel, ci și în cereurile politice în general“.

PROBLEME EUROPENE

PACTUL FRANCO-SOVIETIC

Ziarul ROBOTNIK, organ al socialiștilor din Polonia, publică în numărul din 3 Martie un articol în care, după ce relevă importanța pactului franco-sovietic de-clară:

„El este de fapt îndreptat împotriva Germaniei, fiind prima încercare de încercuire politică și militară a Reichului.

„Încercuirea aceasta are însă un gol important: absența Poloniei. Nu trebuie explicat ce situație dificilă derivă de aici pentru Polonia. Politica externă a guvernului polon tinde la neutralitate, atât față de Germania, cât și față de Rusia. Totdeauna am afirmat că această neutralitate nu este decât o iluzie, fapt ce se confirmă astăzi.

„Ori cât de solemn și-ar declara Polonia neutralitatea față de pactul franco-sovietic, nu poate fi vorba aici de neutralitate, deoarece caracterul pactului nu permite asemenea lucru, fiind dată mai ales existența pactului polono-german.

„S'a afirmat în tabăra guvernamentală că Polonia, în cazul ratificării pactului franco-sovietic, „va trage consecințele“ în ceea ce privește atitudinea ei față de... Rusia. Nu știm ce poate să însemne acest lucru, după cum nu știm care este scopul vizitei d-lui Beck la Bruxelles. Știm un singur lucru: acordul franco-sovietic, împreună cu celelalte acorduri similare, pune politica polonă la o foarte grea încercare, de oarece Polonia este unicul Stat care merge pas de pas în urma Germaniei, în jurul căreia se strânge lanțul adversarilor“.

VIZITA D-LUI HODZA LA VIENA

Presa austriacă din 7 și 8 Martie se ocupă pe larg de vizita la Viena a d-lui Hodza, președintele Consiliului de miniștri al Cehoslovaciei.

Ziarele subliniază competența economică deosebită a d-lui Hodza în legătură cu problemele dunărene.

Ele insistă asupra faptului că eforturile sale se concentrează asupra a două puncte esențiale, care tind a stabili legături strânse între Mica Înțelegere și blocul italo-austro-ungar și a asigura desfacerea excedentului produselor agricole din Europa Centrală..

WIENER ZEITUNG urează d-lui Hodza ca vizita sa să fie încununată de succes și să dea un nou impuls ideii de pace.

REICHSPOST din 7 Martie scrie:

„Deși în urma constelațiilor nefavorabile ale sancțiunilor nu sunt încă posibile schimbări mondiale politice, totuși Roma ar vrea să ajute să înlătore obstacolele care mai turbură cooperarea economică în Bazinul Dunării. De aceea vizita d-lui Hodza la Viena este privită la Roma ca un semn bun. Această luare de contact mai strânsă a Cehoslovaciei cu Austria va pregăti și viitoarea cooperare cu Italia“.

În numărul din 8 Martie, NEUES WIENER TAG-BLATT, după ce arată că personalitatea d-lui Hodza nu este necunoscută la Viena, subliniază că Austria și Cehoslovacia sunt într'o situație economică asemănătoare. Ziarul își exprimă speranța că deși există dificultăți, sa va ajunge totuși la rezultate pozitive.

NEUE FREIE PRESSE cu aceeași dată declară:

„Pactele dela Roma din anul 1934 sunt un indicator pentru ceea ce poate și trebuie să se întâmple. La Viena d. Hodza va avea ocazie să ia contact cu personalitățile competente și va fi primit cu cordialitate. Populațiunea nu-l apreciază numai ca șef de guvern al unui stat vecin, ci și ca un om care plin de activitate tinde să înlătore erorile și să îndrepte ceea ce s'a stricat în anii precedenți“.

Revenind asupra importanței vizitei d-lui Hodza, REICHSPPOST, cu data de 8 Martie, constată că pentru Europa a sosit ceasul marilor decizii:

„Deși există atâtea griji și tensiuni, totuși asupra Europei centrale cade o rază de lumină, vizita d-lui Hodza la Viena.

„Fără îndoială, adaugă ziarul, convorbirile sale vor fi rodnice, întru cât dela început a existat între d. Hodza și d. Schuschnigg o deplină înțelegere“.

PRAGER PRESSE din 7 Martie, sub titlul „Mica Înțelegere și securitatea colectivă“, publică un articol de d. Zivojin Bahingdzic, în care scrie între altele:

„Mica Înțelegere trebuie să se releve cât mai grabnic ca o totalitate în organizarea Bazinului Dunării. Ea să contribuie prin această atitudine la consolidarea securității colective. Astfel Mica Înțelegere va distruge toate nădejdiile pe care adversarii le leagă de pretinsele dezacorduri din sânul ei.

Aceste dezacorduri nu există, dar ar fi primejdios să nu se țină seamă de faptul că puterile interesate interioare vor face totul pentru a crea astfel de dezacorduri. Mica Înțelegere trebuie să opună unitatea ei acestor tendințe, unitate atât de necesară în aceste vremuri de mare desordine europeană“.

CHESTIUNEA BAZINULUI DUNĂREAN

Cu data de 4 Martie, DER BUND scrie într'o corespondență din Praga:

„Va trebui să se învingă multe obstacole până la o soluționare politică, dar și economică a problemei dunărene, obstacole care se desemnează astăzi în contururi mai clare decât la începutul propagandei pentru noua idee.

„Deși rezultatele practice ale călătoriei d-lui Hodza la Belgrad nu sunt prea mari, totuși putem constata că și cu acest prilej s'a confirmat alianța și amicitia Statelor Micii Înțelegeri și că ținta continuării apropierei Statelor dunărene este aprobată în principiu și de Iugoslavia.

„Imediat după reîntoarcerea d-lui Hodza a avut loc conferința Micii Înțelegeri. Munca ei va fi folositoare pentru întărirea raporturilor economice ale celor trei State participante, și într'un anumit grad, și ideilor d-lui Hodza. Dar proiectul dunărean însuși este încă departe de o formațiune concretă.

„Dovada că în Austria, probabil sub impresia ultimelor negocieri cu Italia, nu se mai crede într'o apropiere grabnică de Mica Înțelegere, este faptul că s'a contra-mandat anunțatele călătorii ministeriale la Belgrad și

București. În schimb cancelarul federal al Austriei a anunțat o vizită oficială la Budapesta. De asemenea și viitoarele călătorii ale unor miniștri poloni la Budapesta și Belgrad vor servi la luarea de atitudine față de noile puncte de vedere ivite în Europa Centrală răsăriteană prin intercalarea Rusiei în sistemul securității colective.

„Astfel a început cu vigoare remarcabilă jocul împotriva planului dunărean. Dar nu înseamnă că aceste idei au fost definitiv îngropate. Nu este exclus ca politica mondială să recunoască odată cât este de inoportun să se discute întâi grijile africane și apoi abia problemele urgente ale Europei Centrale. Depinde mult, dacă nu totul, de atitudinea marilor puteri apusene“.

INDEPENDENȚA AUSTRIEI

LA NOUVELLE REVUE DE HONGRIE, în numărul său din Martie, publică sub titlul „Problema austriacă“, un studiu datorit d-lui Georges Ottlik, din care redăm următoarele pasagi:

„Este oare viabilă, se întreabă autorul articolului, această nouă Austrie creată de voința Marilor Puteri victorioase din 1918, cu ceea ce a subsistat din Imperiul Austriac ca element de limbă germană? Dacă este viabilă, cum își va croi locul ei în noul mozaic european? Iar dacă nu este viabilă, care va fi soarta acelor șapte milioane de austriaci care locuiesc astăzi în acest Stat?

„Singura chestiune asupra căreia Franța și Italia au fost totdeauna de acord, chiar atunci când în alte direcții exista între ele o divergență completă, a fost de a împiedeca alipirea Austriei de Germania. Intr'adevăr Italia nu ar fi admis ca Germania să fie stăpână pe calea care duce dela Dunăre la Adriatică și care ar fi transformat Triestul într'un oraș maritim german; interesul Franței nu-i permitea să adere la o sporire a teritoriului și a prestigiului german spre Răsărit. Ținând seama de împrejurări și de efectele lor astfel cum se manifestă problema austriacă astăzi comportă numai trei soluțiuni: aceea a restaurării, aceea a unei confederații dunărene și în sfârșit anschlussul.

„Din punct de vedere internațional, teza guvernului austriac, în legătură cu restaurarea, este inatacabilă: nu există niciun instrument internațional care să interzică Austriei de a alege Constituția și forma de Stat care-i convin, sau de a rechemă fosta Casă domnitoare. El trebuie însă să țină seama în calculele sale, nu atât de dreptatea tezei sale juridice, cât de voința și intențiile vecinilor săi.

„Statele Micii Înțelegeri se tem de efectul eruptiv pe care o restaurare habsburgică l-ar avea asupra țărilor lor.

„De aceea, de câte ori Mica Înțelegere s'a manifestat ca unitate politică, ea s'a opus oricărei încercări de restaurare. La rândul ei Germania național-socialistă hrănește sentimentele cele mai ostile față de casa domnitoare a Austriei. Fără îndoială restaurarea ar provoca rezistența inflexibilă a tuturor elementelor germanismului integral.

„A doua soluție, care, fără a recurge la restaurare, ar putea să pună Austria la adăpost de anchluss, ar fi soluția federativă. Ar fi vorba de o federație a celor cinci State succesoare ale Europei Centrale: Austria, Cehoslovacia, Ungaria, România și Iugoslavia. Greutățile care se opun acestei soluții sunt de neînvinș. Toți cei care în Austria și chiar în Cehoslovacia sunt favorabili unei astfel de soluții, își dau seama că o condiție primordiasă pentru un acord de această natură este satisfacerea pretențiilor teritoriale minimale ale Ungariei, adică retrăcerea unor teritorii limitrofe Ungariei, locuite în mare majoritate de maghiari.

„A treia soluție posibilă este anchlussul. Ea este inevitabilă, dacă niciuna din cele două pe care le-am examinat nu poate fi realizată pentru asigurarea integrității și independenței Austriei.

„Aceste trei soluții posedă o egală probabilitate; actualmente însă niciuna din ele nu pare mai apropiată. În marea confuzie creată de interese opuse și de acțiuni contrarii, situația Austriei rămâne provizorie. Este însă imposibil ca această stare de lucruri să dănuiască mult timp. Cei care au creat tratatele dela Paris nu au ridicat un monument aere perennius. Dimpotrivă, caracteristica cea mai izbitoare a acestei opere de pace este nesiguranța și nestatornicia“.

REUNIUNEA CONSILIULUI ECONOMIC AL MICII ÎNTELEGERI

L'ECHO DE BELGRADE din 4 Martie, privitor la consiliul economic al Micii Înțelegeri, scrie că d. Hodza, președintele de consiliu cehoslovac a făcut o importantă declarație asupra politicii economice în Europa centrală. El a constatat cu satisfacție marele interes pe care Statele Înțelegerii Balcanice îl poartă colaborării cu Statele dunărene, adăugând că nicio împiedecare, din punct de vedere al Micii Înțelegeri nu se opune ca Bulgaria să participe și dânsa la aceste eforturi.

In ceea ce privește acordul turistic al Micii Înțelegeri, ziarul publică:

„Propunerea delegației românești asupra instituirii unor comitete permanente de turism, precum și toate precizuniile pe un plan de activitate au fost acceptate.

S'a stabilit detaliile practice ale programului de propagandă, atât în interior cât și în afara statelor membre ale Micii Înțelegeri.

S'a fixat în același timp ordinea de realizare a lucrărilor prevăzute în convenția semnată pe anul în curs, publicarea unei literaturi turistice comune, schimburi de volume documentare, propagandă prin radio și presă, organizarea de călătorii reciproce pentru studenții și tineret, crearea unui circuit comun al Micii Înțelegeri, problema birourilor de călătorii etc.

În urma invitațiunii adresată de către d. Donescu, în numele Municipiului București, o Expoziție turistică a Micii Înțelegeri și a celor trei capitale va fi organizată anul acesta în capitala României.

Această expoziție care va fi anuală, va avea loc în fiecare din cele trei capitale, în mod succesiv, la București, Belgrad și Praga“.

BULGARIA ȘI PACTUL BALCANIC

LA PAROLE BULGARE din 4 Martie, ocupându-se de atitudinea Bulgariei față de Pactul Balcanic, scrie:

„Trebue constatat cu bucurie că neadeziunea Bulgariei la Pactul Balcanic nu împiedecă de loc menținerea unor bune relațiuni între Bulgaria și vecinii săi. Din potrivă, aceste relațiuni arată în ultimii doi ani o îmbunătățire reală. E deci de dorit, din punctul de vedere al intereselor balcanice generale, ca evoluția acestor relațiuni să ne ducă, cât de curând, la un Pact Balcanic în care Bulgaria, Stat exclusiv balcanic, să ocupe locul ce-i aparține. Pentru a ajunge la această zi fericită, e necesar ca pactul să nu aducă nicio atingere prin forma și conținutul său demnității Bulgariei și drepturilor minime pe care tratatul dela Neuilly, pe lângă alte grele obligații, i le-a recunoscut.

„Dar acest lucru depinde exclusiv de bunavoință, de spiritul de conciliere și de prevedere a vecinilor săi. Această problemă rămâne, în ochii noștrii, o problemă morală înainte de toate.

„Pactul Balcanic, sub forma sa completă, nu poate fi solid și durabil decât cu condiția să fie clădit pe împăcarea morală dintre Bulgaria și învingătorii săi din 1918. A găsi calea unei atari împăcări nu este, după părerea noastră, un lucru irealizabil, cu condiția ca guvernele balcanice, înțelegând psihologia Bulgariei învinse, să prepare atmosfera sufletească necesară acestui scop“.

RAPORTURILE DINTRE IUGOSLAVIA ȘI UNGARIA

Ziarul PESTER LLOYD, cu data de 7 Martie, ocupându-se de recentul expozeu al d-lui Stoiadinovici, scrie:

„Și în Ungaria se dorește înlăturarea momentelor turburătoare, în raporturile maghiar-iugoslave. Poporul maghiar ar saluta sincer intensificarea raporturilor normale cu Iugoslavia.

„Dificultățile realizării unor astfel de raporturi n'au fost nici în trecut datorite Ungariei. Obstacolul principal a fost atitudinea nedreaptă, pe care o parte a opiniei publice iugoslave, indusă în eroare de svonuri false, a avut-o față de Ungaria. Ungaria n'a reacționat niciodată cu ură la aceste atacuri regretabile. Ea va resimți cea mai mare satisfacție, dacă în viitor se va înlătura cu totul disonanța produsă de aceste atacuri în raporturile celor două țări.

„Poate că declarația conciliantă de ieri a d-lui Stoiadinovici poate fi interpretată în acest sens.

„Ungaria are sincera dorință, ca toți factorii politicii iugoslave să se lase conduși de spiritul înțelegător, care s'a manifestat în discursul primului ministru“.

CONVORBIRILE ITALO-AUSTRO-UNGARE

L'ECHO DE BELGRADE din 4 Martie comentează declarația făcută de d. Mussolini, privitoare la situația internațională și la viitoarea întrunire italo-austro-ungară care se va ține la Roma.

„Această reuniune în ea însăși, scrie ziarul, pare destul de naturală în urma conversațiilor dela Praga, Paris și Belgrad, unde s'a făcut o sforțare pentru a se asvârli o punte între sistemul Micii Înțelegeri și acela care a isvorât din acordurile tripartite dela Roma.

D. Mussolini nu s'a mulțumit să sublinieze eficacitatea indubitabilă a protocoalelor romane și imposibilitatea de a se exclude Italia și aliații săi din organizarea colectivă a bazinului dunărean. Șeful guvernului italian a pretins că încercarea făcută de curând pentru a rezolva chestiunea dunăreană fără Italia, adică în contra Italiei, care a fost schițată la Paris, dar nu de către guvernul francez, nici aprobată de el, a dat de pe acum faliment.

„Atari afirmațiuni vor ridica, de sigur, la Praga și la Paris, cea mai vie surpriză. Guvernele francez și cehoslovac se vor mira, e cert, să afie că un proiect a fost schițat pentru a rezolva în contra Italiei chestiunea dunăreană și se vor întreba de ce complot a voit d. Mussolini să vorbească.

„Unele persoane vor vedea în expozeul Ducelui o consecință a recentelor schimburi de vederi italo-germane și a nemulțumirilor Romei față de Geneva.

Führerul neputând să renunțe la Anschluss, precum nici d. Mussolini la independența Austriei, apropierea dintre Berlin și Roma s'ar realiza, nu asupra acestei chestiuni, ci în afară de ea. Cei doi dictatori ar fi de

acord pentru a amâna reglementarea problemei austriace pentru mai târziu și pentru a se înțelege asupra politicii generale.

„Aceste noi combinații n'ar putea rezista încercării faptelor.

„Dar adevărate sau false, ele ilustrează greutatea de a restaura o ordine dunăreană în afară de principiile și de metodele pe care experiența Micii Înțelegeri le-a confirmat“.

POLITICA EXTERNĂ A UNGARIEI

NEUE FREIE PRESSE din 5 Martie, ocupându-se de viitoarele vizite la Budapesta ale d-lor Schuschnigg, cancelarul Austriei, și Kosciulkowski, președintele consiliului de miniștri al Poloniei, scrie:

„Osia politicii externe maghiare continuă să rămână amiceția față de Italia și Austria. De asemenea nu se va produce o schimbare cu privire la latura politică a chestiunii dunărene.

„In ce privește problema pactelor de asistență mutuală, Ungaria se află într'o situație deosebită. Pe de o parte nu se poate pretinde unei țări dezarmate ajutor militar, pe de altă parte nimeni nu poate aștepta ca Ungaria să se oblige să apere teritorii pe care partenerii pactului le-au obținut în dauna ei.

„D. Schuschnigg va găsi direcția politicii externe neschimbată. D. Gombos a arătat în repetate rânduri, că abia după aplanarea conflictului abisinian vor putea progresa negocierile asupra Basinului Dunării. Acest punct de vedere este împărțit de întreaga opinie publică și va influența probabil în mod decisiv atitudinea Ungariei în apropiatul viitor“.